

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**UZAKTAN EĞİTİMDEN YARARLANAN KAYNAĞTIRMA
ÖĞRENCİLERİNİN AİLELERİNİN VE ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rojda KILINÇASLAN AKDAĞ

Lefkoşa

2021

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

UZAKTAN EĞİTİMDEN YARARLANAN KAYNAŞTIRMA
ÖĞRENCİLERİNİN AİLELERİNİN VE ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Rojda KILINÇASLAN AKDAĞ

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Başak BAĞLAMA

Lefkoşa

2021

Onay

Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Rojda KILINÇASLAN AKDAĞ'IN "Uzaktan Eğitimde Özel Gereksinimli Öğrencilerin Ailelerinin Ve Öğretmenlerin Görüşlerinin İncelenmesi" isimli tezi Ocak 2021 tarihinde jürimiz tarafından Özel Eğitim Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı – Soyadı	İmza
Başkan:	Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK Yakın Doğu Üniversitesi
Üye:	Yrd. Doç. Dr. Tara YEKTAOĞLU Yakın Doğu Üniversitesi
Üye: (Danışman):	Yrd. Doç. Dr. Başak BAĞLAMA Yakın Doğu Üniversitesi

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

...../...../ 2021
Prof. Dr. K. Hüsnü Can Başer
Enstitü Müdürü

Etik İkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içerisinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Rojda KILIÇASLAN AKDAĞ

.../.../2021

Teşekkür

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Başak BAĞLAMA ve Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK yaptıkları katkılarından dolayı sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Özet

Uzaktan Eğitimden Yararlanan Kaynaştırma Öğrencilerinin Ailelerinin Ve Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi

Rojda KILINÇASLAN AKDAĞ

Yüksek Lisans, Özel Eğitim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Başak BAĞLAMA

Mart 2021, 102 Sayfa

Bu araştırmanın amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli öğrencilerin ailelerinin ve öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerin ailelerinin ve öğretmenlerinin bu sürece dair görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın görüşme soruları alan yazın taraması yapıldıktan sonra oluşturulmuş ve özel eğitim alanından uzman görüşleri alınmıştır. Araştırmada elde edilen verilerden içerik analizi yapılmıştır. Verilerin analizine göre temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Sonuç olarak; özel gereksinimli öğrenciler alt yapı yetersizliğinden dolayı derslere erişimde, sosyal yaşantıdan uzak kaldığı için iletişim ve etkileşim becerilerinde sıkıntı yaşamışlardır. Uzun süre bilgisayar başında kalmaları motivasyonlarını düşürmüştür. Aileler teknoloji kullanımında sınır koymakta yetersiz kalmışlardır. Derslerde daha fazla görsel kullanılması, derslerin sunum şeklinde paylaşılması, dikkat dağıtmayan sessiz ev ortamının öğrenci başarısını artırdığını ifade etmişlerdir. Altyapının güçlendirilmesi, tüm öğretmen ve öğrencilere önkoşul olan teknoloji kullanımının becerisinin artmasına yönelik eğitim düzenlenmesi, akademik derslerin yanı sıra rehber öğretmenler tarafından sosyal beceri dersine uzaktan eğitimde yer verilebilir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programları sağlanabilir. Geliştirilmesi gereken noktalara dair birçok öneride bulunulmuş ve bu önerilerle uzaktan eğitimin niteliğinin artırılacağı ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, özel eğitim, aileler, öğretmenler.

Abstract**Examining the Opinions of Mainstreaming Students' Families and Teachers
Benefiting from Distance Education****Rojda KILINÇASLAN AKDAĞ****MSc, Department of Special Education****Thesis advisor: Yrd. Doç. Dr. Başak BAĞLAMA****March 2021, 102 Page**

The aim of this research is to examine the views of the families and teachers of students with special needs in the distance education process in the Turkish Republic of Northern Cyprus. Semi-structured interview technique, one of the qualitative research methods, was used in the research. It is aimed to determine the views of the students' families and teachers about this process. The interview questions of the research were formed after the literature review and expert opinions from the field of special education were taken. Content analysis was made from the data obtained in the research. Themes and sub-themes were created according to the analysis of the data. As a result; students with special needs had difficulties in accessing classes due to insufficient infrastructure, and in communication and interaction skills due to being away from social life. Staying in front of the computer for a long time reduced their motivation. Families were insufficient to set limits on technology use. They stated that using more visuals in the lessons, sharing the lessons in the form of presentations, and a quiet home environment without distraction increased student success. Strengthening the infrastructure, arranging training for all teachers and students to increase the skill of using technology, which is a prerequisite, and social skills lessons can be included in distance education by school counselors in addition to academic lessons. Individualized education programs can be provided for students with special educational needs. Many suggestions have been made regarding the points that need to be developed and it has been stated that the quality of distance education can be increased with these suggestions.

Keywords: Distance education, special education, families, teachers.

İçindekiler

Onay	1
Teşekkür	3
Özet	4
Abstract.....	5
İçindekiler.....	6
Tablolar Listesi.....	10
Kısaltmalar	12

BÖLÜM I

Araştırmanın Amacı	19
Alt amaçlar:	19
Araştırmanın Önemi	21
Sınırlılıklar.....	22
Tanımlar	22

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	23
Kavramsal Temeller	23
Özel eğitim	23
Kaynaştırma Eğitimi.....	24
COVID-19 Pandemi Süreci.....	26
Uzaktan Eğitim.....	26
COVID-19 Pandemi Sürecinde Özel Eğitim.....	27
İlgili Araştırmalar	27

BÖLÜM III

Yöntem	30
Araştırma Modeli	30
Çalışma Grubu.....	30
Veri Toplama Araçları.....	32
Geçerlilik Ve Güvenirlilik.....	34

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar	36
Uzaktan Eğitimde Özel Gereksinimli Öğrenci Ailelerinin Görüşlerinin Belirlenmesine Dair Bulgular:.....	37
Uzaktan Eğitim Sürecinde Ailelerin Özel Gereksinimli Çocuklarına Sağladıkları İmkanlara Dair Bulgular:.....	37
Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Karşılaştıkları Zorluklara Dair Bulgular:	39
Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Karşılaştıkları Zorluklarla Baş Etmek İçin Alınan Desteklere Dair Bulgular.....	40
Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerinin Çocuklarına Teknoloji Kullanımına İlişkin Oluşturdukları Sınırlara Dair Bulgular	41
Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Uzaktan Eğitimin Dezavantajlarına İlişkin Görüşlerinin Bulguları	44
Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Yüz Yüze Eğitimi Tercih Etmelerine İlişkin Bulgular.....	45
Ailelerin Öğretmenlere Önerilerine Dair Bulgular.....	46
Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerine Uzaktan Eğitime İle İlgili Ekleme İstediklerine Dair Bulgular	48
Orta Öğretim Düzeyinde Kaynaştırma Öğrencisi Olan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Dair Görüşlerine İlişkin Bulgular	49
Covid-19 Salgını Sürecinde Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Planlamasını Nasıl Yaptıklarına Dair Bulgular	51
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Faaliyetlerini Nasıl Yürüttüklerine Dair Bulgular	52
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Hangi Konularda Zorluklar Yaşadıklarına Dair Bulgular.....	53
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerine Dair Bulgular	54
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Ve Yüz yüze Eğitimde Kullanılan Materyaller Arasındaki Farklarına Dair Bulgular	57
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Motivasyonunu Sağlamak İçin Yapılan Çalışmalara Dair Bulgular	58

Öğretmenlerin Covid-19 Salgını Sürecinde Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim De Problem Davranışları Dair Bulgular.....	59
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Ailesine Yönelik Yapılan Çalışmalarına Dair Bulgular.....	60
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumlu Yönlerine Dair Bulguları.....	61
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Aileler Açısından Olumlu Yönlerine Dair Bulguları.....	63
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Öğrenciler Açısından Olumlu Yönlerine Dair Bulgular.....	64
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumsuz Yönlerine Dair Görüşlerinin Bulguları.....	66
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Aileleri Açısından Olumsuz Yönlerine Dair Bulguları.....	67
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Öğrenciler Açısından Olumsuz Yönlerine Dair Bulguları.....	69
Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Öğretmenlere Ne Gibi Katkılar Sağladığına Dair Bulgular.....	70
Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Ve Yüz Yüze Eğitim Arasındaki Farklarla İle İlgili Düşüncelerine Dair Bulgular.....	71
Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimlerindeki Sorunlarına Dair Bulguları.....	73
BÖLÜM V	
Tartışma.....	75
BÖLÜM VI	
Sonuç ve Öneriler.....	85
Sonuçlar.....	85
Öneriler.....	86
Öğretmenlere Yönelik Öneriler.....	86
Ailelere Yönelik Öneriler.....	87
KAYNAKÇA.....	90
EKLER.....	98
Ek 1. Katılımcı Bilgilendirme Ve Aydınlatılmış Onam Formu.....	98
EK 2: Öğretmenlere yönelik kişisel bilgi soruları:.....	99
EK 3 : Ailelere yönelik kişisel bilgi soruları:.....	101

EK 4 : İZİN BELGESİ	102
EK 5: ETİK KURULU İZİN	103
EK 6: TURNITIN	104

Tablolar Listesi

Tablo 1. DEHB, OSB VE ÖÖG Olan Öğrencilerin Ebeveynlerine İlişkin Demografik Özellikler	31
Tablo 2.Orta Öğretim Düzeyinde Kaynaştırma Öğrencisi Olan Öğretmenlere İlişkin Demografik Özellikler	32
Tablo 3: Temalar ve Kodlar	36
Tablo 4: Uzaktan Eğitim Sürecinde Ailelerin Özel Gereksinimli Çocuklarına Sağladıkları İmkanlara Dair Görüşleri.....	37
Tablo 5: Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Karşılaştıkları Zorluklara Dair Görüşleri	39
Tablo 6. Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Karşılaştıkları Zorluklarla Baş Etmek İçin Alınan Desteklere Dair görüşleri:.....	40
Tablo 7. Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerinin Çocuklarına Teknoloji Kullanımına İlişkin Oluşturdukları Sınırlara Dair görüşleri: 41	
Tablo 8.Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Uzaktan Eğitimin Avantajlarına İlişkin Görüşlerini	42
Tablo 9. Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Uzaktan Eğitimin Dezavantajlarına İlişkin Görüşleri	44
Tablo 10: Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Yüz Yüze Eğitimi Tercih Etmelerine İlişkin görüşleri	45
Tablo 11.Ailelerin Öğretmenlere Önerilerine Dair görüşleri:.....	46
Tablo 12.Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerine Uzaktan Eğitime İle İlgili Ekleme İstediklerine Dair görüşleri:	48
Tablo 13: Temalar ve Kodlar	49
Tablo 14.Covid-19 Salgını Sürecinde Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Planlamasını Nasıl Yaptıklarına Dair görüşler:	51
Tablo 15.Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Faaliyetlerini Nasıl Yürüttüklerine Dair görüşler:	52
Tablo 16.Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Hangi Konularda Zorluklar Yaşadıklarına Dair görüşleri:	53
Tablo 17: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerine Dair görüşler.....	54

Tablo 18. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Materyallere Dair Görüşler	55
Tablo 19: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Ve Yüz yüze Eğitimde Kullanılan Materyaller Arasındaki Farklarına Dair Görüşleri:.....	57
Tablo 20: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Motivasyonunu Sağlamak İçin Yapılan Çalışmalara Dair Görüşleri:	58
Tablo 21.Öğretmenlerin Covid-19 Salgını Sürecinde Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim De Problem Davranışları Dair Görüşleri.....	59
Tablo 22. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Ailesine Yönelik Yapılan Çalışmalarına Dair Görüşleri:	60
Tablo 23. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumlu Yönlerine Dair Görüşleri:	61
Tablo 24. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Aileler Açısından Olumlu Yönlerine Dair Görüşleri:	63
Tablo 25.Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Öğrenciler Açısından Olumlu Yönlerine Dair Görüşleri:.....	64
Tablo 26.Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumsuz Yönlerine Dair Görüşleri:.....	66
Tablo 27. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Aileleri Açısından Olumsuz Yönlerine Dair Görüşleri:.....	67
Tablo 28. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Öğrenciler Açısından Olumsuz Yönlerine Dair Görüşleri.....	69
Tablo 29. Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Öğretmenlere Ne Gibi Katkılar Sağladığına Dair Görüşleri:	70
Tablo 30. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Ve Yüz Yüze Eğitim Arasındaki Farklarla İlgili Düşüncelerine Dair Görüşleri:	71
Tablo 31.Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimlerindeki Sorunlarına Dair Görüşleri:	73

Kısaltmalar

TC	: Türkiye Cumhuriyeti
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEKB	: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı
OSB	: Otizm Spektrum Bozukluğu
DEHB	: Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu
ÖÖG	: Özgül Öğrenme Güçlüğü
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
YEĞİ-TEK	: Yenilik ve Eğitim Teknolojileri
BEP	: Bireyselleştirilmiş eğitim programı

BÖLÜM I

Giriş

Bu bölümde, araştırmanın problemi, amacı, önemi, sayıtları, sınırlılıkları ve tanımları yer almaktadır.

2019'un Aralık ayından bu yana tüm Dünya Çin'de ortaya çıkan ve giderek artan viral solunum sendromu vakalarıyla başa çıkmaya çalışmaktadır. Bunun nedeni ise yeni koronavirüs (2019-nCoV) 1, SARS-CoV-2 (Lu ve ark. 2020) veya COVID-19.2 olarak adlandırılan koronavirüs ailesindeki yeni bir türdür (Fauci ve ark. 2020). COVID -19 salgını ilk olarak Çin'in Wuhan kentinde nedeni bilinmeyen pnömoni vakaları ile, deniz ürünlerinden ve ıslak hayvan toptancı pazarlarının olduğu yerden ortaya çıkmıştır (Zhu ve ark. 2019). Çocuklarda Covid-19 yetişkinlere ve yaşlılara göre daha hafif klinik seyri olduğu görülmektedir. İlk araştırmalar, çocukların büyük yaş grubunda olduğu gibi koronavirüs enfeksiyonuna yakalanma olasılığının aynı olduğunu fakat daha şiddetli semptomlar ile geçirme olasılıklarının çok daha düşük olduğunu ileri sürmüştür (Nature, 2020). En riskli şiddetli hastalık ve ölüm riski taşıyan gruplar ise; yaşlılar, kalp hastalığı, kanser, kronik akciğer hastalığı ve diyabet gibi kronik hastalığı olan sağlık problemleri olanlardır (Nature, 2020).

Dünya genelinde sağlık için büyük bir tehdit olan ve küresel ekonomi için tehlike olan Covid-19, insanların günlük yaşam aktivitelerini etkileyerek, panik, anksiyete, depresyona neden olmakta ve süreç devam ettikçe tetiklenmektedir (Jiao ve ark. 2020). Çin'de Covid-19, enfekte kişilerle yakın temasta olan veya bir aile vaka kümesinin parçası olan 3 ay ila 17 yaş arası çocukları etkilemiştir (Shen ve ark. 2020). 18 yaşından büyük olan grupta Covid-19 pozitif olan semptomatik ve asemptomatik bireylerin sayısı hakkında resmi veri mevcut değildir. Enfekte çocuklar asemptomatik (Cai ve ark. 2020) görünebilir veya ateş, kuru öksürük ve yorgunluk ile ortaya çıkabilir ve çok azında burun tıkanıklığı ve burun akıntısı gibi üst solunum yolu semptomları görülebilir. Bazı hastalar, karın rahatsızlığı, bulantı, kusma, karın ağrısı ve ishal dahil üzere gastrointestinal semptomlarla başvuruda bulunmuştur. Enfekte çocukların çoğu, ateş veya pnömoni semptomları olmaksızın hafif klinik belirtilere sahip ve çoğu hastalığın başlangıcından 1-2 hafta sonra iyileşmiştir. Solunum yolu enfeksiyonlarını azaltmak için çok az ilerleme mevcuttur (Jiao ve ark. 2020).

COVID-19 sürecinde dünya genelinde birçok alanda; sağlık, sosyal, ekonomik, eğitim etkinliklerinde önlemler alınmıştır. Özellikle eğitim alanında öncelikli olarak tedbirler alınıp uygulamaya konulmuştur. Bu süreçte eğitim hizmetlerine ara vermesi kararı dünyadaki öğrenci nüfusunun çoğunu etkisi altına almıştır (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization- UNECSO, 2020). (Viner ve diğerleri 2020). Eğitim alanında alınmış olan önlemlerin uzun sürede alınması gerekebileceğine dair önerilerin olduğunu ve öğrencilerin eğitime güvenli bir şekilde devam etmeleri için kullanılacak yöntemlerinin hızlı bir biçimde belirlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda birden fazla ülkenin eğitim ve öğretimin devamlılığı için uzaktan eğitim faaliyetlerine yer vermektedir. Öğretmen ve öğrencilerin farklı yerlerde aynı anda veya farklı zaman dilimlerinde iletişim kurmalarını sağlayan uzaktan eğitim yöntemidir (Odabaş, 2003). Birçok ülke olduğu gibi KKTC’de de internet erişimi sağlayan araçlarla ve televizyon aracılığıyla uzaktan eğitim verilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2019 Mart ayında Covid-19 salgını sebebiyle örgün eğitim yerine uzaktan eğitime geçme zorunluluğu kararı almıştır. MEB’in eğitimde aldığı önlemleri uzaktan eğitimin uygulaması internet üzerinden erişilen Eğitim Bilişim Ağı (EBA) yoluyla ilköğretim, ortaokul, lise ve özel gereksinime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik hizmet sunulmuştur. TC. MEB’in web sitesinde yayınlanan ilköğretim, ortaöğretim, lise öğrencilerin ders programına göre öğretmenler tarafından dersler TRT EBA aracılığıyla paylaşılmıştır (<http://www.meb.gov.tr>).

MEB kuruluşlarındaki Yenilik ve Eğitim Teknolojileri (YEĞİ- TEK) Genel Müdürlüğü tarafından planlanan çevrimiçi bir sosyal eğitim platformu olan EBA, eba.gov.tr adresi üzerinden kullanıcıların ulaşımına sunulmuştur. Böylece EBA platformu öğrenci, öğretmen ve ülkemizde de internet erişimi sağlayan araçlarla ve televizyon aracılığıyla verilmektedir. Bu yönde, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2019 Mart ayında Covid-19 salgını sebebiyle örgün eğitim yerine uzaktan eğitime geçme zorunluluğu kararı almıştır. MEB’in eğitimde aldığı önlemleri uzaktan eğitimin uygulaması internet üzerinden erişilen Eğitim Bilişim Ağı (EBA) yoluyla ilköğretim, ortaöğretim, lise ve özel gereksinime ihtiyacı olan öğrencilerin hizmet sunulmuştur. Ayrıca TRT kuruluşunda kurulan TRT EBA kanallarında ilköğretim, ortaöğretim, lise öğrencilerin ders programına göre öğretmenler tarafından dersler anlatılmaktadır.

MEB kuruluşlarındaki Yenilik ve Eğitim Teknolojileri (YEĞİ- TEK) Genel Müdürlüğü tarafından planlanan çevrimiçi bir sosyal eğitim platformu olan EBA, eba.gov.tr adresi üzerinden kullanıcıların ulaşımına sunulmuştur. EBA platformu öğrencilere, öğretmenlere ve velilerin hizmetine sunulmuştur.

KKTC MEKB'nın *mebnet.net* sitesinde yayınlandığı üzere 11 Mart 2020 tarihinde Covid-19 pandemi sürecinin başlaması ile örgün eğitime ara verilmesi kararı alınmıştır. Bu kararın ardından 2 hafta içerisinde İlk Öğretim Dairesi bünyesinde özel eğitim komitesi kurularak KKTC *mebnet.net* sitesinde eğitim videoları yayınlanmıştır. Aynı zamanda KKTC devlet kanalı olan BRT 2'de her gün özel gereksinime ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim videoları paylaşılmıştır. Bu dönemde tüm kaynak oda öğretmenleri her çocukların BEP'in doğrultusunda videolar çekip ve özel gereksinime ihtiyacı olan öğrencilerin ailelerine tek tek danışmanlık yapıp, aileye çalışma teksirleri hazırlayıp aile ile paylaşmıştır. Pandemi süresince özel eğitim öğretmeni tarafından öğrencilerine KKTC de uzaktan eğitim hizmeti sunulmuştur (<http://www.mebnet.net>).

Özel gereksinimli bireyler; özel öğretim yöntem ve tekniklerine ihtiyaç duyan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Sucuoğlu ve Çifci 2003). Normal gelişim gösteren bireylerin bilişsel ve sosyal gelişimleri takvim yaşları ile paralellik göstermektedir. Dolayısıyla okul öncesi ve zorunlu ilköğretim seviyesindeki sınıflar için belirlenen hedefler aynı yaş grubundaki çocuklar için uygun düşmektedir. Ancak yetersizliği olan bireyler için zeka yaşları, bireyin yetersizlikten etkilenme derecesine göre takvim yaşlarının gerisinde kalmaktadır (Özsoy, Özyürek ve Eripek, 2001). Tüm çocukların bedensel özellikleri ve öğrenme yetenekleri birbirinden farklıdır ancak özel gereksinimi olan çocukların bedensel özellikleri ve öğrenme yetenekleri, bireyselleştirilmiş eğitim programlarını, yani özel bir eğitimi gerektirecek ölçüde normlardan farklıdır. Bu farklılık normların altında ya da üstünde olabilmektedir. Özel gereksinimi olan çocuklar terimi, davranış ve öğrenme problemleri, bedensel veya duyuşsal yetersizliği olan çocukları olduğu kadar zihinsel üstün veya özel yetenekli çocukları da içine alan geniş kapsamlı bir terimdir. Bu nedenle özel eğitime ihtiyacı olan bireylere öğretilmesi hedeflenen sosyal ve akademik becerileri belirlerken, çevre düzenlemesi ve eğitim/öğretim programları belirlenmesi gerektirmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin öğrenme hızı ve öğrenme

şekilleri farklılık göstermektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim süreçlerinin normal gelişim gösteren akranlarından farklı eğitim/öğretim planlanması ve uygulanması gerektiğini ortaya koyarak, yetersizliği olan bireylerin eğitimi özel eğitim kapsamında ele alınmaktadır. Hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal gereksinimlerini karşılamak üzere; alanda özel olarak yetiştirilmiş eğitimciler tarafından geliştirilmiş eğitim programları ve özel eğitim yöntem ve teknikleri kullanılarak ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özelliklerine uygun eğitim ortamlarında sürdürülen eğitim şekli olarak tanımlanmaktadır (Özsoy ve diğ. 2001).

BEP hazırlandığı zaman veya var olan program bireyselleştirildiği zaman, özel gereksinimi olan çocuğun öğrenmesi hedeflenen beceri veya kavramları daha hızlı ve etkin bir şekilde öğrenmesi söz konudur ve bu öğretmenlere kolaylık sağlamaktadır. Başarılı bir sonuç alınabilmesi için öğretmenin, sınıfta yapılan etkinliklerin öğrencilerin ailelerine bilgi verilmesi ve benzer etkinliklerin ev ortamında da sürdürülmesi gerekmektedir (Eripek, 2002).

Pandemi süresi boyunca eğitim ve öğretim çalışmalarının uzaktan eğitim yürütülmektedir. Uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretmenin aynı ortamda olmadan eğitim ve öğretimin internet ve televizyon aracılığıyla sunulan eğitim şeklidir. (İşman, 2011).

Uzaktan eğitim kavramı ilk olarak Wisconsin Üniversitesinde 1892 yılı kataloğunda bahsedilmiş olup, aynı üniversitesinin yöneticisi William Lighty 1906'da yazdığı bir yazıda uzaktan eğitim kavramından bahsetmiştir. Uzaktan eğitim kavramı Türkiye'de 1960lı yıllarda bahsedilmeye başlanmış ve yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Kaya, 1996). Uzaktan eğitim kavramının Türkiye de ortaya çıkışı 1920 li yıllara dayanmaktadır. Günümüzdeki uzaktan eğitimin tanımı temelinde aynı olsa da uzaktan eğitim yapılış yolları farklılaşmıştır. Wisconsin Üniversitesi'nin uzaktan eğitim tanımı ise; öğrencilerin etkileşimi ve sertifika sağlayacak şekilde planlanmış; uzaktaki bireylere ulaşmak için yelpazesini geniş kullanan ve planlanmış olan eğitim ve öğretimdir. Bu tanım gün geçtikçe değişmektedir. Bunun sebebi ise teknolojinin sürekli olarak ilerlemesidir.

Uzaktan eğitim sayesinde eğitim öğretim sürecindeki zorlukların aşılması daha kolay hale gelmiştir. Eğitimin gene anlamı ile kişinin kendi yaşantısı yolu ile istedik

yönde davranış değişikliği veya oluşturma sürecidir (Senemoğlu, 2018) Eğitim ile ilgili tüm faaliyetlerin ulaşılmak istenen bazı amaçları ve işlevleri vardır (Şişman, 2007) Eğitim ister önceden planlanmış olan formal ister doğaçlama olarak informal yapılsın sonuca bakıldığında genel olarak istendik yönde değişen davranışları kapsamaktadır. Bu kapsam da formal eğitim incelendiğinde; planı, hedefi, amacı ve öğretici olan belirli bir yer, süre, yöntem ve içeriklerin belli olduğu istenilen davranışların ortaya çıkmasına yönelik olarak gerçekleştirilen eğitimidir (Güven, 2014).

Özel eğitim uygulamalarından biri olan kaynaştırma eğitimi özel gereksinime ihtiyacı olan bireylerin eğitiminde kullanılan iki yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemlerin ilki bireysel eğitim, diğeri ise akranları ile birlikte gerçekleştirilen eğitim şeklindedir. Bireysel eğitim olarak gerçekleştirilen eğitim şekli bireyin ihtiyaçlarına göre hazırlanan eğitim programlarıdır. Diğer yöntemde ise; akranları ile birlikte gerçekleştirilen eğitim ise özel gereksinimli bireylerin ve normal gelişim gösteren bireylerin aynı ortamda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirdikleri yöntem şeklindedir (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011).

Kaynaştırma, 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin üçüncü maddesinde "özel gereksinimli bireylerin normal gelişim gösteren bireylerle karşılıklı etkileşimde bulunmalarını sağlamak ve eğitim amaçlarını en önemli düzeyde gerçekleştirmek için geliştirilmiş eğitim ortamı" olarak ifade edilmektedir. MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde ise "Özel gereksinimli bireylerin eğitimlerini destek eğitim hizmeti de sağlanarak normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri amaçlayan özel eğitim hizmetleridir." şeklinde tanımlanmıştır.

KKTC'de ise; özel gereksinimli bireylerin eğitim/öğretimleri yıllarca devlet okullarından ayrı olarak farklı eğitim merkezlerinde ve farklı eğitim/öğretim müfredatını izlenerek yapılmaktaydı. KKTC'de uygulanan yasa ve yönetmeliklere göre özel eğitim yasasının kapsamının yetersiz olmasından dolayı kaynaştırma uygulamalarında değerlendirmenin yapılması ve başarı elde edilmesi yetersiz olmaktadır. Ancak alınan yeni kararlara; 2. Milli Eğitim Şurası'nın ardından özel gereksinimli bireylerin, farklı okullarda ayrı eğitim almalarına yönelik

gerçekleştirilen eğitim yönteminin yerine özel gereksinimli bireylerin, normal gelişim gösteren akranları ile birlikte normal eğitim/öğretim kurumlarından eğitim almaları amacına yönelik kaynaştırma eğitimine geçiş araştırmaları gerçekleştirilmiştir (Dağlı, 2009).

KKTC’de özel eğitim başlığı altında kaynaştırma eğitiminde yaşanan aksaklıklar 4. Milli Eğitim Şurası’nda tüm komisyonlarda bütün yönleriyle incelenmiş, irdelenmiş ve etkili kararlar ortaya çıkarılmıştır. Milli eğitim ve kültür bakanlığı tarafından 2006 yılında ilköğretim dairesi müdürlüğü imzasıyla bir genelge yayınlanmıştır. Bu genelgeye göre 4. Milli Eğitim Şurası’nın kararı: “Özel eğitimi tekrar yapılandırılmak amacıyla gerçekleştirilen yasa çalışmalarında, özel gereksinimli öğrencileri özel destek hizmetleriyle beraber uygulamada olan eğitim programına katılımını sağlamayı amaçlamıştır” (KKTC MEB, 2006).

Uzaktan eğitim çalışmaları uzun yıllardan beri sürdürülmekte olsa da özel eğitimin uzaktan eğitim yoluyla sunulması yeni bir olup birçok tartışmanın doğmasına sebep olmuştur.

Özel eğitimin daha verimli olması için; öğretmen, öğrenci ve ebeveynlerin işbirliği içinde olması gerekmektedir. Özel eğitime gereksinimi olan bireylerin eğitimlerini ve sosyal yaşam ihtiyaçlarını göz önünde bulundurularak hazırlanan BEP ve bu BEP’in uygulamasını yapacak olan BEP üyeleri ile özel gereksinimli bireyin ihtiyaçlarına göre hazırlanmış ortamlarda yapılan bir eğitim şeklidir. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin akademik beceri, bilişsel beceri, sosyal beceri, davranışsal beceri, dil becerileri, iletişim ve etkileşim becerileri gibi konularda zorluk yaşadıkları bilinmektedir. Özel eğitim BEP yoluyla detaylı bir şekilde ilerleyip bireye yüz yüze verilen eğitimde sözel ipucu, görsel ipucu, model olma, tam veya kısmi fiziksel yardım sunularak bireysel olarak veya grup şeklinde gerçekleştiren eğitim sürecidir. Bu önemli eğitim sürecinde son dönemlerde yaşanan Covid-19 salgını nedeniyle uzaktan eğitim aracılığıyla yapılan eğitimlerin özel eğitim alan öğrenciler için özel eğitim hizmetlerini daha da zorlaştırmaktadır. Bu çalışmada da Covid-19 salgını sürecinde özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimi için uzaktan eğitimin eğitim planlamasını, yöntemlerini, kullanılacak materyallerin neler olduğunu, eğitim sürecinde karşılaşılan zorluklar, avantaj ve dezavantajların, yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim arasındaki farkların, öğrencilerin problem davranışlarındaki

değişikliklerin, öğrencilerin motivasyonunda ve performanslarında oluşan değişimlerin neler olduğunun ortaya koymak için hem ailelerin hem öğretmenlerin görüşlerinin alınmasının sebebi özel gereksinimli öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunların gerçekçi bakış açılarını değerlendirmesi amaçlanmıştır.

KKTC’de COVID-19 pandemi sürecinde özel eğitime gereksinim duyan bireylerin uzaktan eğitim süreci ile ilgili araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu araştırmanın problem cümlesi “KKTC’de pandemi sürecinde uzaktan eğitimde özel gereksinimli öğrencilerin ailelerinin ve öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi” olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, KKTC’de Covid-19 sürecinde özel gereksinimli çocuğa sahip ailelerin ve öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesidir.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Alt amaçlar:

Aileye dair alt amaçlar:

1. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğa sağlanan desteklere ilişkin ailelerin görüşleri nelerdir?
2. Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan zorluklar ve bu zorluklarla baş etme yollarına ilişkin ailelerin görüşleri nelerdir?
3. Uzaktan eğitim sürecinde çocuklara teknolojiyi kullanmada yapılan sınırlandırmalara ilişkin ailelerin görüşleri nelerdir?
4. Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajlarının neler olduğuna ilişkin ailelerin görüşleri nelerdir?

Öğretmene dair alt amaçlar:

1. Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimin nasıl planlandığına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
2. Uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerinin nasıl yürütüldüğüne ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
3. Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan zorluklara ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
4. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları öğretim yöntemlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları materyallere ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Öğretmenlerin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde kullanılan materyaller arasındaki farklara ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin motivasyonunu sağlamak için yaptıkları çalışmalara ilişkin görüşleri nelerdir?
8. Öğretmenlerin Covid-19 salgını sürecinde öğrencilerin ortaya çıkan problem davranışlarının neler olduğuna ilişkin görüşleri nelerdir?
9. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinin olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
10. Uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli öğrenci ve ailelerine yönelik yapılan çalışmaların neler olduğuna ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
11. Uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli öğrenciler ve aileleri için olumlu ve olumsuz yönlerinin neler olduğuna ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
12. Pandemi sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmenlere katkılarının ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

13. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim arasındaki farkların neler olduğuna ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Dünya genelinde Covid-19 salgını sürecinde eğitimin örgün eğitimden uzaktan eğitime mecburi geçişi olmuştur. KKTC’de MEKB’nın aldığı kararlarının bu salgın sürecinde tüm eğitim kademelerinde olduğu gibi özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerinde uzaktan eğitime geçiş yapmaları gerektiği kararını almışlardır. Fakat özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin uzaktan eğitimden yararlanmakta yaşadıkları zorluklar göz ardı edilemez. Özel gereksinimli öğrencilerin yaşadığı zorlukları minimuma çekebilmek için aile ile öğretmenlerin görüş ve önerileri; alana, ebeveynlere, alanda çalışan uzmanlara ve özellikle çocuklara büyük oranda katkı sağlayacaktır.

Alanyazın incelendiğinde, KKTC’de uzaktan eğitim sürecinde özel eğitimle ilgili çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Çalışmanın KKTC’de ilk olması alana önemli katkı sağlayacaktır. Bu araştırma; özel gereksinimli çocukların eğitime mecburen uzaktan ulaşabildikleri dönemde en üst düzeyde fayda sağlamalarını ve özel gereksinimli çocuklar ile çalışan öğretmenlerin ders hazırlıklarına, özellikle öğrencilerin ihtiyacına yönelik materyal hazırlamaya yön verecektir.

Bu süreç içinde uzaktan eğitime ulaşan özel gereksinimli öğrencinin ihtiyaç duyduğu ortam düzenlemelerini belirlenmesi de oldukça önemlidir. Böylelikle mağdur durumda olan özel gereksinimli öğrencilerin var olan koşullarda alacakları faydayı maksimum düzeye çekecek ortam düzenleme önerileri sunulmuştur.

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde; karşılaştıkları problemleri, kullanılan yöntemleri, kullanılan materyalleri ve uzaktan eğitimin; avantajlarını, dezavantajlarını, motivasyonlarını sağlamaya yönelik çalışmaları, olumlu ve olumsuz yönlerini anlamak açısından ailelerinin ve öğretmenlerinin görüşleri önemlidir. Bu çalışmanın sonucunda ortaya çıkacak duruma göre özel gereksinimli öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde aldıkları eğitime dair ihtiyaçlarına göre öğretmenlerinin ders sunum ve içeriklerinin nasıl hazırlanacağına ışık tutacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, çalışmaya katılan özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin öğretmenleri ve ailelerinin gönüllülük esası göz önüne alınarak yürütülmüştür. Araştırma KKTC'deki Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı genel orta öğretim düzeyinde hizmet veren ortaokul, lise ve kolej okullarında tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olarak bulunan 15 özel gereksinimli öğrencinin öğretmenleri ve aileleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Özel eğitim: Öğrenme ya da davranış problemleri sergileyen çocukların bedensel yada duyuşsal yetersizliği olduğu kadar zihinsel olarak akranlarından üstün yada özel yetenekli bireylerdir

Özel gereksinimli birey: Çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren bireyler özel gereksinimi olan bireylerdir. Bu bireyler özel eğitim gerektiren bireylerdir.

Uzaktan eğitim: Öğrenci ile öğretmenin aynı ortamda bulunmadığı durumlarda kullanılan gelişmiş eğitim teknolojilerini tanımlar. “e-eğitim” teknolojileri kullanarak yürütölen uzaktan eğitim sayesinde öğrenciler mekândan bağımsız kolaylıkla dersleri takip etme, sınavlara katılabılme ve çeşitli etkinliklerin yer aldığı eğitim şeklidir.

Covid-19: İlk olarak Çin'in Vuhan Eyaleti'nde Aralık ayının sonlarında solunum yolu belirtileri (ateş, öksürük, nefes darlığı) gelişen bir grup hastada yapılan araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanan bir virüştür.

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırma ile ilgili kavramsal açıklamalar ile tanımlar ve araştırma ile ilgili alan yazında geçen ve daha önce yapılmış araştırmalar yer almaktadır.

Kavramsal Temeller

Kavramsal temeller, özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ve bu bireylerin özellikleri bahsedilmektedir.

Özel eğitim

Bütün çocukların birbirinden farklı olduğunu ve bu nedenle eğitimin bireysel olmasının gerekliliği, genel eğitim anlayışının temelini oluşturmaktadır. Özel eğitime gereksinim duyan bireyler normal gelişim gösteren bireylere göre verilen eğitim müfredatlarından aynı düzeyde fayda sağlayamayabilirler. Bu nedenle özel eğitim fiziksel, sosyal, duyuşsal, bilişsel ve davranışsal alanlarda öğretim ve destek hizmetlerin sağlanıp, bireyin ihtiyaçlarına göre müfredatlarının sunulması gerekmektedir (Diken & Batu 2010).

Özel eğitim, genelden farklı ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeyine çıkarılmasına imkan verilen, yetersizliği engelle dönüşürmeyi engelleyen, yetersizliği olan bireyi kendine yeterli duruma getirerek toplumla kaynaşmasını yanında bağımsız ve üretken bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitim şeklidir (Ataman, 2003).

15.10.1983 tarihli 18192 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanununda Özel eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimleri için özel olarak yetiştirilmiş öğretmenler ve geliştirilmiş eğitim programları ile bu bireylerin özel eğitim ihtiyaçlarına ve özelliklerine uygun ortamda sunulan eğitim şeklidir.

22.06.1992 tarihli 21262 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Zihinsel Özürlü Çocukların Eğitim Uygulamaları Yönetmeliğinde Özel eğitim tanımında herhangi bir değişik veya ekleme yapılmamıştır.

31.05.2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğindeki tanıma göre ise Özel eğitim; Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini ve sosyal ihtiyaçlarını karşılanması için özel olarak yetiştirilmiş üyeler, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin bütün gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik başarı alanlarındaki yeterliliklerine uygun olarak ortamlarda sunulmasını sağlayan eğitim şeklidir (MEB, 2006).

Kaynaştırma Eğitimi

Kaynaştırma eğitimi, bireyselleştirilmiş eğitim programlarıyla (BEP) yetersizliği olan bireylerin ve normal gelişim gösteren bireylerin eğitim ve sosyal yaşam yönden bütünleşmesini sağlayan kavramdır. BEP özel gereksinimli öğrencilerin performans düzeylerini, eğitim öğretim amaçlarını belirleme, yöntem ve kullanılacak araçların belirlendiği eğitim programıdır. Özel gereksinime ihtiyacı olan bireylerin eğitimindeki her öğrenci için bireysel olarak BEP hazırlanmalıdır.

Kaynaştırma, özel gereksinimli bireyler için “en az kısıtlayıcı ortamı” sağlamayı ifade eder. Bireyin yetersizliğine ve düzeyine göre normal gelişim gösteren akranları arasında eğitimine devam etmesi gelişim açısından önemli gelişmeler göstermesi amaçlanır. Ayrıca bütün özel eğitim hizmetlerinde olduğu gibi kaynaştırmada da özel gereksinimli bireyin en temel ve haklarından biri olan eğitim ve öğretim faaliyetinden faydalanması en önemli amaçtır. Kaynaştırma eğitiminin kaynaştırma öğrencisine olan faydalarının başında olumlu bir yaklaşım ve ortam sayesinde becerilerini geliştirmesini sağlamasıdır. Özel gereksinimli bireylerin normal gelişim gösteren akranlarından soyutlanması durumunda, birey için duygusal ve sosyal gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca dil becerileri ve bilişsel becerilerin gelişimi açısından yoksun kalmalarına da neden olmaktadır. Normal gelişim gösteren bireylerin akranlarını gözlemlene ve değerlendirme fırsatı olunca, bireyin kendi performansının farkına varıp nelere ihtiyacı olduğunu öğrenmesi yapması gerekenlere odaklama fırsatı sağlanmaktadır.

En az kısıtlayıcı eğitim ortamı; günlük yaşama bağlı olabileceği, en çok amacın gerçekleşeceği, akranlarıyla en çok bir arada olabileceği, eğitsel gereksinimlerin en

iyi karşılandığı, ailenin eğitim sürecine en etkin katılabileceği ve öğrencinin yetersizliğine yönelik fiziksel düzenlemelerin var olduğu eğitim ortamıdır.

Kaynaştırma eğitimin modeller; Tam zamanlı kaynaştırma uygulaması, Yarı zamanlı kaynaştırma uygulaması ve Tersine kaynaştırma uygulamaları olanları olarak 3 ayrı uygulama çeşidi bulunmaktadır.

1. *Tam zamanlı kaynaştırma uygulaması:* Özel eğitim gerektiren bireylerin, akranları ile birlikte okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında aynı sınıfta eğitim görmesi ve sosyalleşmesi açısından bütünleştirilmesi için yapılan çalışmalardır. Sınıf mevcutları ilgili mevzuata göre düzenlenir. Özel eğitim okulunun yatılı eğitim olanaklarından yararlanan özel gereksinimli öğrencilerden, normal gelişim gösteren akranları arasında eğitim alması uygun görülenler, yakın çevrelerindeki okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim kurumlarından eğitim alırlar.

2. *Yarı zamanlı kaynaştırma uygulaması:* Kaynaştırma uygulaması yapılan sınıflara veya özel eğitim sınıflarına devam eden özel gereksinimli öğrencilerin; özel eğitim / kaynaştırma uygulaması yapılan sınıfların etkinliklerine katılması; kaynak odalarda, Rehberlik Araştırma Merkezi ile özel eğitim kurumundan destek eğitimi alması için gerekli düzenlemeler yapılmaktadır. Bu sınıfların mevcudu en fazla dört özel gereksinimli öğrenciden oluşmaktadır. Bu sınıfta iki öğretmen görev yapmaktadır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde, BEP’inde belirlenen amaçların gerçekleştirilmesi esas alınmaktadır.

3. *Tersine kaynaştırma:* Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimi için açılan okullara normal gelişim gösteren öğrencilerde kabul edilmektedir. Bu uygulama özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin ve öğrenci ailesinin isteğiyle gerçekleştirilmektedir. Amaç düz kaynaştırma eğitimi ile aynıdır; sosyal yönden özel gereksinimli öğrenci ve normal gelişim gösteren öğrenciler ile kaynaştırmaktır. Genellikle okul öncesi eğitim döneminde görülmektedir.

COVID-19 Pandemi Süreci

Covid-19 pandemisi Aralık 2019'da Çin'in Hubei bölgesinin başkenti olan Wuhan kentinde ortaya çıkmış ve kısa bir sürede tüm dünyayı etkisi altına alan bir pandemiye dönüşmüştür (WHO, 2020).

Pandemi ile beraber başta sağlık sorunları olmak üzere ekonomi, sosyal yaşam ve eğitim gibi bir çok alanda köklü değişimlerin olmasına neden olmuştur. Bu nedenle Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde dünya çapında pandemi olarak ilan edilmiştir (WHO, 2020).

Pandeminin etkisini en aza indirmek ve virüsün bulaşma oranını yavaşlatmak için seyreltilmiş çalışmalara geçilmiştir. Aynı zamanda dünyanın her yerinde kısmi veya tam zamanlı sokağa çıkma yasakları, karantina süreçleri, sosyal mesafenin korunması için önlemler alınmıştır. Bu önlemler bağlamında insanların en çok birbirine temasta bulunabileceği yerler kapatılmış, okullar da bu kapsamaya dahil edilmiştir (Bozkurt vd., 2020; Bozkurt ve Sharma, 2020; Doghonadze vd., 2020; Gupta & Goplani, 2020). Eğitimin kısıtlanmaması ve devamlılığının sağlanması için dünyanın birçok yerinde uzaktan eğitime geçiş yapılmıştır.

Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim, öğretmenlerin ve öğrencilerin farklı mekânlarda olduğu, özel olarak hazırlanmış ders tasarımına bağlı olarak uygulanan öğretim yöntemleri ile birlikte bazı teknolojilerin kullanımını gerektiren, kurumsal olarak planlanmış yönetsel bir düzenlemedir (Moore ve Kearsley 2005). Uzaktan eğitim; farklı ortamlarda bulunan kaynak ve alıcıların öğrenme ve öğretme sürecinde, alıcılarına yaş, amaç, zaman yer ve yönetim gibi konularda bireysellik, esneklik ve bağımsızlık fırsatı sunan ve bu süreçte görsel, işitsel araçlar olan telefon, radyo, televizyon, video gibi teknolojik aletlerin kullanıldığı yüz yüze akademik desteğin verildiği planlı ve sistemli bir eğitim teknolojisi uygulamasıdır (Uşun, 2006). COVID-19 Pandemi sürecinde normal gelişim gösteren öğrenciler ve özel gereksinime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitim ve öğretiminin devamlılığı için uzaktan eğitime mecburi bir şekilde geçiş yapılmıştır.

COVID-19 Pandemi Sürecinde Özel Eğitim

COVID-19 Pandemi sürecinde özel gereksinime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerinin risk altında olduğu vurgulamaktadır (Lee, 2020). Pandemi sürecinde özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bilgi ve becerileri kazanabilme, var olan performanslarında gerileme ve gelişimlerinin ilerlememesi durumları büyük problemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimi olan bireylerin normal gelişen bireyler gibi uzaktan eğitim hizmetinden yararlanabilmektedir. Özel gereksinimi olan bireylerin yetersizlik ve ihtiyaçlarına göre dijital ortamda derslere odaklanmada, motivasyon problemlerine, yapılan çalışmalarını tamamlamada ve yüz yüze etkileşim olmadan öğrenmede zorlanabilmektedirler (ETF, 2020). Ayrıca özel gereksinimi olan çocuklar günlük rutin bozulduğunda yoğun kaygı yaşayabilmekte ve istenmeyen davranışlar gösterebilmektedirler. Özel gereksinimi olan çocuklar yeni rutine alışana kadar geçen sürede eğitim alamadıkları için gelişimlerinin ilerlemesi durabilmekte, gerileyebilmekte ve temel becerileri geliştirme süreci yavaşlayabilmektedir (Lee, 2020). Bu nedenlerle tüm özel gereksinimi olan çocukların pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitimden eşit ve yeterli düzeyde verim alamamış, gelişimlerinde duraklama ve gerileme olmuş olabileceği düşünülmektedir. Eğitimin eşitsizlik, dışlanma gibi sorunlarından en çok etkilenen özel gereksinimi olan çocukların pandemi sürecindeki eğitimleri incelenmesi ve üzerinde düşünülmesi gereken konulardan biri olarak dikkat çekmektedir. Bu nedenle uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli bireylerin yetersizliklerine ve ihtiyaçlarına göre BEP hazırlayarak, eğitim ve öğretimlerine devamlılığı sağlamak için aile ve öğretmenlerin işbirliği içinde çalışmalar yapılmaktadır.

İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde konu ile ilgili yapılan yurt içindeki ve yurt dışındaki araştırmalara yer verilmiştir.

Ayda'nın (2020) yaptığı çalışmanın amacı Covid- 19 pandemi sürecinde KKTC deki özel gereksinimli ilkökul öğrencilerinin eğitimlerine nasıl devam ettiğini ortaya koyarken, aile ve çocukların bu uygulamalardan ne kadar yararlanabildiklerini ortaya koyabilmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış sorular ile veriler toplandı. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hizmet veren 10 özel eğitim öğretmeni ile görüşüldü. Örneklem grubunun cevapları içerik analizi yöntemi

kullanılarak analiz edilmiştir. Özel eğitim öğretmenlerinin hem olumlu hem de olumsuz görüş belirtmişlerdir. Yeterli bir uzaktan eğitim uygulamasının olmadığını, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı doğrultusunda kullanılacak materyallerin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Mengi (2020) araştırmasında Covid-19 salgını sürecinde özel eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitim süreçlerine ilişkin öğretmen görüşlerini incelemiştir. Araştırmada katılımcı olan özel eğitim öğretmenlerinin, özel eğitim alan öğrencilerinin özel eğitim ihtiyaçlarını uzaktan eğitim ile planlamada, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinde sorunlar yaşadıkları; özel eğitimde kullanılan materyal ve yardımcı teknolojilerin yüz yüze eğitim dışında uzaktan eğitim yoluyla amacına etmediği; uzaktan eğitim nedeniyle özel eğitim alan öğrencilerinin motivasyonun sağlanması ve problem davranışların sağaltımı konusunda önemli oranda güçlükle karşılaştıklarına ilişkin bulgulara ulaşılmıştır.

Yazcayır ve Gürgür, (2020) yaptıkları çalışmada Covid-19 pandemi sürecinde Türkiye’de özel gereksinimli kaynaştırma öğrencilerinin uzaktan eğitim süreçlerini incelemişlerdir. Milli Eğitim Bakanlığı uzaktan eğitimi EBA- TV yayınları, Bakanlığın resmi sayfasından desteklendi. Aynı zamanda bazı öğretmenlerin Whatsapp üzerinden ders işledikleri ve çalışma teksiri paylaştıkları da raporlandı. Dokuz on dört yaş arasında kaynaştırma öğrencisi olup uzaktan eğitime pandemi sürecinde devam etmek zorunda kalan öğrencilerin birçoğu TV üzerinden EBA yayınlarını takip etmekte güçlük çektikleri, online derslere birçoğunun katılmadığı ve öğretmenlerinin tamamladıkları aktivitelere geri dönüş verilmediği belirtildi. Hatta özel gereksinimli hiçbir öğrencinin; özel eğitim desteği almadığı, aile, öğrenci ve öğretmen arasında iş birliği ve iletişimin sağlanamadığı ortaya çıkmış. Öğrencilerin de uzaktan eğitime uyum sağlayamadığı belirtilmiştir.

Zhang, (2020) yaptığı çalışmada uzaktan eğitimin özel gereksinimli çocuklar için eğer teknolojik olarak ulaşım şansları var ise bir fırsat olduğunu belirtti. Böylelikle pandemi sürecinde eğitiminden uzak kalınmadığı belirtti.

Marin ve arkadaşları, (2020) Covid-19 pandemi sürecinden dolayı uzaktan eğitim sürecinde aile görüşlerini incelemişlerdir. Romanya’da yüz yüze eğitimin yerini mecburi olarak ilkökul çağından itibaren uzaktan eğitim almıştır. Araştırmanın

sonucu olarak karar alan mercilere, eğitim araştırmacılarına ve ilkokul öğretmenlerine bazı önerilerde bulunulmuştur. 29 Mart ile 5 Mayıs 2020 arasında online ortamda 1456 ilkokul çocuğunun ailesine sorular sorulmuş ve teknik güçlükler yaşadıkları, duygusal problem yaşadıkları ve bazı çocukların motivasyonun düştüğüne dair bulgular elde edilmiştir.

Nusser (2021) Almanya'da Covid-19 sürecinde okullar kapandığı zaman özel gereksinimli olan ve olmayan öğrencilerin evde eğitim süreçleri ile nasıl baş ettiklerine dair yaptığı çalışmada ise; özel gereksinimli olan veya düşük başarılı öğrencilerin akranlarına kıyasla bu süreçte daha çok zorluk yaşadıkları ve daha fazla desteğe ihtiyaç duydıkları belirtilmiştir. Ortaokula devam etmekte olan özel gereksinimli veya düşük başarılı öğrencilerin evden sürdürülen eğitim durumlarının yüz yüze eğitimdeki başarıyı sağlamadığı ortaya koymuştur.

Kızır, 2021 yaptığı araştırmada internet temelli özel eğitim hizmeti alan bireylerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemeyi hedefleyerek daha önce internet temelli özel eğitim hizmeti alan sekiz kişi katılmıştır. Bulgulara göre uzaktan özel eğitime yönelik olumlu bir bakış açısı olduğu; yararlarının zaman esnekliği, ulaşım kolaylığı ve rahatlık sağlama, maliyetin düşük olması, günlük rutinelere uygun olması, çocuklar için bakım hizmeti alma zorunluluğunu ortadan kaldırması kolaylıklarının olduğu; sınırlılıklarının internet bağlantı sorunları ve etkileşim yetersizliği olduğu; teknolojinin kullanılabilir ve kişi/kurumlara bağlı olarak güvenli bir eğitim yolu olduğu; yeniden uzaktan özel eğitim hizmeti almaya yönelik olumlu görüşe sahip olunduğu ve etkileşim yetersizliği sorununun aşılması gerektiği yönünde önerilerde bulunulduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme veri toplama araçları ve verilerin analizine dair bilgiler yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Nitel araştırma yönteminden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların derinlemesine betimleme, yorumlama ve katılımcıların bakış açılarını ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Nitel araştırma kelimeler ya da gözlemler gibi ölçülmesi zor olan nitelikleri çözümlenmesine ve bu niteliklerin yorumlanmasına dayanmaktadır (Glesne, 2014). Nitel araştırma, katılımcılara kullanmaları için çok sayıda yollar ve bunları geliştirmek için çok farklı alternatifler sunan bir tekniktir. Nitel araştırma sosyal yaşamın özelliklerini ölçmek için ve ölçümlerle yeni kavram ve teorilerin oluşturulduğu bir süreçtir (Newman, 2003). Görüşme nitel araştırmada daha çok tercih edilen veri toplama aracı olarak görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Görüşme, en az iki kişi arasında gerçekleşen ve sözlü iletişim süreci olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 yılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde orta öğretim düzeyinde tam zamanlı kaynaştırma eğitimine dahil olan, 15 özel gereksinimli öğrencinin velisi ve 15 öğretmenden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin 5'i Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu tanısına, diğer 5'i Otizm Spektrum Bozukluğu tanısına ve diğer 5'i ise Özgül Öğrenme Güçlüğü tanısına sahiptir. Görüş yapılan öğretmenler okullarında kaynaştırma öğrencisi bulunan, orta öğretim düzeyinde farklı derslere giren, (tarih, matematik, İngilizce, sosyal bilgiler, Türkçe, fen) uzaktan eğitim sürecinde fiilen görev almış, görüşmeye gönüllü olarak katılmış öğretmenlerdir. Bu öğrenciler KKTC'de ortaokul, lise ve kolej düzeyinde eğitimlerine devam etmektedirler.

Araştırmaya katılan ebeveynler ve öğretmenlerin kişisel bilgileri Tablo 1 ve Tablo 2' verilmiştir.

Tablo 1. DEHB, OSB VE ÖÖĞ Olan Öğrencilerin Ebeveynlerine İlişkin Demografik Özellikler

Ebeveynlerin					
Kod	Adı	Yaşı	Cinsiyeti	Eğitim Durumu	Mesleği
EO1		38	Kadın	Ortaokul	Ev Hanımı
EO2		54	Kadın	Lise	Ev Hanımı
EO3		51	Erkek	Yüksek Lisans	Yönetmen
EO4		45	Erkek	Lise	Yönetici
EO5		48	Erkek	Lisans	Memur
EÖ6		41	Kadın	Lisans	Yönetici
EÖ7		38	Kadın	Lise	Ev Hanımı
EÖ8		21	Kadın	Lise	Üni. Öğrencisi
EÖ9		52	Erkek	Ortaokul	İşçi
EÖ10		39	Erkek	Lisans	Öğretmen
ED11		54	Kadın	Lisans	Öğretim Görevlisi
ED12		47	Kadın	Lisans	Mühendis
ED13		40	Kadın	Lisans	Polis
ED14		43	Kadın	Lise	Ev Hanımı
ED15		49	Erkek	Yüksek Lisans	Doktor

Tablo 2.Orta Öğretim Düzeyinde Kaynaştırma Öğrencisi Olan Öğretmenlere İlişkin Demografik Özellikler

Öğretmenlerin				
Kod Adı	Yaşı	Cinsiyeti	Eğitim Düzeyi	Mesleki Kıdem
Ö1	35	Kadın	Yüksek Lisans	13 yıl
Ö2	37	Kadın	Yüksek Lisans	13 yıl
Ö3	30	Erkek	Lisans	7.yıl
Ö4	42	Kadın	Yüksek Lisans	21.yıl
Ö5	36	Kadın	Lisans	14. yıl
Ö6	50	Kadın	Lisans	28. Yıl
Ö7	38	Kadın	Lisans	15. Yıl
Ö8	52	Erkek	Lisans	27. yıl
Ö9	44	Erkek	Lisans	20. yıl
Ö10	38	Kadın	Yüksek Lisans	13 .yıl
Ö11	41	Kadın	Yüksek Lisans	15. yıl
Ö12	29	Erkek	Lisans	6. yıl
Ö13	36	Kadın	Lisans	13. yıl
Ö14	53	Erkek	Yüksek Lisans	20. yıl
Ö15	49	Kadın	Lisans	26. yıl

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Uzaktan eğitimde özel gereksinimli öğrencilerin ailelerinin ve öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesidir. Ailelerin bilgi formunda; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleği. Öğretmenlerin bilgi formunda ise; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi gibi demografik sorular yer almaktadır. Araştırma kapsamında araştırmanın amacına yönelik olarak aile ve öğretmenlerin görüşme formu hazırlanmış ve kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formları hazırlarken alan yazından yararlanarak taslak formları oluşturulmuştur. Hazırlanan bu taslak görüşme formlarına ilişkin 3 özel eğitim uzmanının görüşleri alınmıştır.

Ayrıca görüşme formlarında yer alan soruların amaca uygun olup olmadığını belirlemek üzere bir ebeveyn ve 1 öğretmen ile pilot uygulaması yapılmıştır. Bu görüşmeler sonrası tekrar uzman görüşleri alınarak görüşme formlarının son düzenlemeleri yapılmıştır.

Ebeveynlerin görüşme formunda 9 adet, öğretmenlerin formunda ise 12 adet açık uçlu sorular yer almaktadır. Bu yöntemin kullanılması araştırmaya katılan aile ve öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde eğitimi daha verimli olmasını sağlamak için görüşlerinin belirlenmesi ve bilgilerinin alınmasına olanak sağlamasıdır.

Aydınlatılmış onam formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu Ek'ler bölümünde yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olan yarı yapılandırılmış görüşme formlarının uygulamaya uygun hale getirilmesinden sonra, çalışma evreninde yer alan aile ve öğretmenlere uygulanabilmesi için, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığından gerekli izin onayları alınmıştır.

Gerekli izinlerin alınmasından sonra uygulama 2020-2021 eğitim öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama sürecinde aile ve öğretmenlerin görüşme bilgi formlarını doldurmalarının ardından ailelere 9, öğretmenlere ise 18 sorudan oluşan açık uçlu sorulara cevaplar vermeleri istenmiştir. Tüm görüşme formları saklanarak görüşmeler ses kayıt cihazı aracılığı ile kayıt altına alınmıştır ve araştırma üyeleri tarafından çalışmanın tamamlanmasının ardından 2 yıl boyunca saklanacaktır. Çalışanın tamamlanmasından sonra tüm veri tabanlarımızdan silineceklerdir. Tüm görüşmeler, kimlik bilgileri anonimleştirilerek kayıt altına alınacak, tüm katılımcılar için çalışmanın her aşamasında isimleri kodlanacak şekilde kullanılacaktır. Veriler verilirken öncelikle aile ve öğretmenlerin gönüllülük esasına dayanarak ve sorulacak olan sorulara samimi bir şekilde cevap vermeleri beklenmiştir.

Ayrıca yapılacak görüşmeler katılımcının uygun gördüğü yer ve zaman dilimi içinde yapılmıştır. Görüşme esnasında yazılı ve ses kaydı olmak üzere formlar kullanılmış ve görüşme süresi yaklaşık 30-45 dakika ile sınırlandırılmıştır. Ses kayıt cihazıyla kaydedilen görüşme kayıtlarının incelendikten sonra elde edilen veriler kodlanmıştır. Görüşmeler sonrasında tüm kayıtlar yazılı formlara yazılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler yazılı hale getirildikten sonra içerik analizi yapılmıştır ve bu analiz sonucunda temalara göre özetlenip yorumlanmıştır. Temalar araştırma sorularından oluşabileceği gibi, gözlem ve görüşmede kullanılan sorular ya da boyutlardan da oluşabilmektedir.

Verilerin analizin için içerik analizi kullanılmıştır. Buna göre amaç, toplanan verileri açıklanabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaya çalıştığını belirtmektedir. İçerik analiz; “(1) tematik çerçeve oluşturma, (2) verileri işlemek, (3) bulguların betimlenmesi (4) temaların düzenlenmesi” olmak üzere dört aşaması bulunmaktadır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Geçerlilik Ve Güvenirlilik

Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması Nitel bir araştırmada toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi, bireylerden doğrudan alıntılara yer verilmesi ve bunlardan yola çıkarak sonuçların açıklanması araştırmanın geçerliğinin sağlanması açısından oldukça önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu nedenle bu araştırmadan elde edilen bulguların tamamı yorum yapılmadan doğrudan verilmiştir. Araştırmaya katılan özel gereksinimli bireylerin öğretmeni ve aileleri ile yapılan görüşmelerin ses kayıtlarının dökümleri yapılmış, ayrıca görüşmenin depolama aygıtına kayıt edilen verileri alandan bir uzmana verilir ve uzman tarafından rastgele seçilen dokuz ses kaydının dinlenerek dökümlerin doğruluğunun kontrolü yapılmıştır. Kontrolü yapılan dökümlerin eksiksiz olduğuna karar verildikten sonra verilerin analizi aşamasına geçilmiştir. (Yıldırım ve Şimşek 2013). Nitel araştırmaya temel oluşturan ilkelerden birisi, gerçeklerin bireylere ve içinde bulunulan ortama göre sürekli bir değişim içinde olduğu ve araştırmanın benzer gruplarda tekrarlanmasının aynı sonuçlara ulaşmayı mümkün kılmadığını en baştan kabul etmektir. İnsan davranışları sürekli değişiklik göstermektedir; Bu nedenle güvenilirlik nitel araştırmalarda farklı bir anlam kazanmaktadır. Bu araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için araştırmada geliştirilen bilgi formu ve görüşme formları için uzman görüşü alınmıştır. Ayrıca görüşmelerden elde edilen veriler analiz edilerek her bir soruya verilen yanıtlar için temalar belirlenmiştir. Araştırmacının temalarını oluşturmasının ardından nitel araştırma konusunda deneyimli bir araştırmacı tarafından, rasgele seçilen 3 kodlama dosyasıyla

ilgili temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Daha sonra araştırmacılar bir araya gelerek yapılan kodlamaları ve belirlenen temaları karşılaştırarak tutarlılığı kontrol etmişlerdir. Araştırmacılar arasında %90 oranında bir uyuşma sağlanmıştır. Araştırmada elde edilen bütün veriler ve kodlamalar, görüşme ve gönüllü onam formları ve araştırmacı notları araştırmacı tarafından toplanmıştır. Toplanan bu veriler araştırmacıların incelemesi üzere saklanmaktadır. Talep edilmesi durumunda toplanan veriler ve kodlamalar ile tüm formlar araştırmacı tarafından talep eden kişilere gönderilecektir.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırma sorularına yönelik olarak yapılan görüşmelerin analizi sonrası elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Görüşmelerin analizi doğrultusunda ortaya çıkan temalar ve temalara ilişkin kodlara Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3: Temalar ve Kodlar

TEMALAR	KODLAR
1. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğa sağlanan destek	1.1. Teknolojik cihaz desteği 1.2. Uygun ortam 1.3. Bireysel destek
2. Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan zorluklar	2.1. Altyapı 2.2. Öğretmen yetersizliği 2.3. Yetersiz planlama 2.4. Denetlemede güçlük 2.5. Ailelerin bilgi/beceri yetersizliği 2.6. Öğrencinin takip etmede yaşadığı güçlükler
3. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklarla baş etme	3.1. Danışmanlık 3.2. Bireysel özel ders 3.3. Teknolojik alt yapı 3.4. Okul idaresi
4. Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımıyla ilgili sınır koyma	4.1. Teknoloji araçlara sınır konulması
5. Uzaktan eğitimin avantajları	5.1. Sessiz ortam 5.2. Sağlık 5.3. Akran zorbalığı 5.4. Bilgiye ulaşım 5.5. Görsel materyal
6. Uzaktan eğitim sürecinin dezavantajları	6.1. Ders süresi) uzun süre bilgisayar, hareketsizlik) bilgisayar başında çok fazla zaman 6.2. Ders içeriği (işlenişi interaktif materyal hızlı yetersiz soyut) 6.3. İletişim 6.4. Teknolojik problemler
7. Ailelerin yüz yüze eğitimi seçme sebepleri	7.1. İnteraktif olması 7.2. Sosyal çevre 7.3. Verimlilik 7.4. Denetim

8. Ailelerin öğretmenlere önerileri	8.1. iletişim (aile çocuk duyuru soruya cevap danışmanlık geri dönüt ve ödev kontrol) 8.2. Materyal (görsel mat. Soru çeşidi. daha çeşitlendirilmiş) 8.3. Kapsamlı ders programı (sosyal beceri) 8.4. Empati- hoşgörü
9. Uzaktan eğitim süreci ile ilgili eklemek istenenler	9.1. Memnuniyet 9.2. İşbirliği 9.3. Farklı materyal 9.4. Özel çocuğa farklı eğitim 9.5. öğretmenlere hizmet içi eğitim 9.6. Ders içeriklerinin asenkron olarak ulaşılabilir olması

Uzaktan Eğitimde Özel Gereksinimli Öğrenci Ailelerinin Görüşlerinin Belirlenmesine Dair Bulgular:

Uzaktan eğitimde özel gereksinimli öğrencilerin ailelerinin ilişkin görüşleri analiz edildiğinde uzaktan eğitim sürecinde çocuklarına sağladıkları destekler, yaşadıkları zorluklara dair aldıkları yardımları belirtmişlerdir. Aileler tarafından uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajlarından bahsedilmiş, çocukları için öğretmenlere önerilerde bulunmuşlardır. Aileler ile yapılan görüşmelerin analizi sonucunda ortaya çıkan temalar ve alt temalar aşağıda sırasıyla yer almaktadır.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Ailelerin Özel Gereksinimli Çocuklarına Sağladıkları İmkanlara Dair Bulgular:

Tablo 4: Uzaktan Eğitim Sürecinde Ailelerin Özel Gereksinimli Çocuklarına Sağladıkları İmkanlara Dair Görüşleri

Tema	n
Teknolojik cihaz desteği	15
Uygun ortam	11
Bireysel destek	3
Toplam	29

Uzaktan eğitim sürecinde çocuğunuza nasıl destek sağladınız sorusuna verilen yanıtlarda ebeveynlerin hepsinin teknolojik cihaz ve internet desteği sağladığı, (EO4, EÖ6, EÖ7, EÖ8, EÖ9, EÖ10, ED11, ED12, ED13, ED14, ED15) çalışma ortamı

sağladığını, (EÖ7, EÖ8) dersleriyle bire bir ilgilendiğini ve (EÖ6) ise sadece derslerin çıktısı olarak destek sağladığını belirtmiştir.

Teknolojik cihaz desteği/ Uygun ortam/ Bireysel destek

EO4: Çocuğumun ders katılması için internet ve bilgisayar sağladım.

EÖ6: Derse erişimini için internet ve telefon/tablet sağladım. Derslerde bireysel destek sağlayarak yardımcı olmaya çalıştım.

EÖ7: Derse katılımı için İnternet, telefon ve uygun ortam sağladım.

EÖ8: Telefon ve internet sağladım. Ortam sağladım.

EO9: Derse katılımı için İnternet ve bilgisayarı hazırlayarak destek oldum.

EÖ10: İnternet ve bilgisayarı hazırlayarak destek sağlayabildim.

ED11: En hızlı internet ve bilgisayar sağladım.

ED12: Bilgisayar ve İnternet için destek sağladım.

ED13: Bilgisayar, telefonlarını ve internet erişimini sağladım.

ED14: İnternet, bilgisayar ve telefon erişimini sağladık.

ED15: İnternet ve bilgisayarını da hazırlayarak destek sağlamaya çalıştım.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Karşılaştıkları Zorluklara Dair Bulgular:

Tablo 5: Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Karşılaştıkları Zorluklara Dair Görüşleri

Tema	n
Altyapı	8
Öğretmen yetersizliği	3
Yetersiz planlama	3
Denetlemede güçlük	7
Ailelerin bilgi/beceri yetersizliği	1
Öğrencinin takip etmede yaşadığı güçlükler	5
Toplam	27

Ebeveynlerden (EO2, EO4, EO5, EÖ6, ED11, ED12, ED13, ED14) internet hızı ve internetin kopmasına bağlı olarak sorunlar yaşadığını, (EO1, EÖ8, ED11) ise öğretmenleri dersi anlatmada yetersiz bulurken, yetersiz planlamadan kaynaklı öğrencilerin ders kaçırdığını, uzun süre bilgisayar karşısında oturmadan dolayı hareketsiz kaldıklarını (EO4, EÖ10, ED11, ED12, ED15), çocukların bilgisayar başında olmalarına ve odalarında olmalarına rağmen derslerini denetlemede güçlük yaşadıklarını belirtmiştir (EO1, EÖ6, EÖ9, ED11, ED12, ED13). Çocukların derslerini takip etmekte güçlük (EÖ9,EÖ10,ED11,ED13,ED14) çektiklerini not tutmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Ebeveynin teknolojik yetersizliğinden kaynaklı uzaktan eğitim sürecinde gereken desteği sunamadığı için yararlanamayan tek bir öğrenci (EÖ7) olduğu ve hiçbir problem yaşamayan (EO3) tek bir olduğu görülmüştür.

EO1: Öğretmenlerin dersi anlatmakta yetersiz kaldığı için, Çocuğumun derslerini denetlemede güçlük yaşadım.

EO2: Çocuğum internet bağlantısı olmayınca derslerden eksik kalıyordu.

EO3: Hiç bir problem yaşamadık.

EO4: Alt yapı yetersizdir. Uzaktan eğitimde yetersiz planlanmasından dolayı zorluklar yaşadık.

EO5: Karşılaşılan en büyük sorun internet hızının yavaş olması.

EÖ8: Öğretmelerin dersleri anlatmada yeterli olmadığını bu yüzden öğrencilerinde verim alamadığını düşünmüyorum.

ED11: Derslerde internet kopukluğu çok oluyor. Öğretmenlerin dersleri anlatmada yetersiz kaldığı için zorluklar yaşadık. Dersler çok uzun sürüyor 5-8 saat.

ED12: Öğretmenlerin internetinde sorun olunca ders iptalleri oluyor. Çocuğumun dikkat sorunu olduğu için 6-8 saat bilgisayar başında kaldığı için zorluklar yaşadık.

ED13: çocuğum dersi anlamada, yazarken dersi takip etmekte zorluklar yaşadı.

ED14: İnternette dolaylı zorluklar yaşadık.

ED15: Çocuğum dersi anlamada ve yazarken dersi takip etmekte zorluklar yaşadı.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Karşılaştıkları Zorluklarla Baş Etmek İçin Alınan Desteklere Dair Bulgular.

Tablo 6. Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Karşılaştıkları Zorluklarla Baş Etmek İçin Alınan Desteklere Dair görüşleri:

Tema	N
Danışmanlık	6
Bireysel özel ders	4
Teknolojik alt yapı	2
Okul idaresi	1
Toplam	13

Ebeveynlerden (EÖ8, EÖ9, EÖ10, ED13, ED14, ED15) psikiyatrist ve öğretmenden danışmanlık aldığını, (EO1, EÖ8, ED9, ED13) bu süreçte bireysel özel eğitim desteği ile çözüm bulduklarını, (EO4) ise okul yönetiminden, (EO5, EÖ6) ise evlerindeki internetin hızını yükselterek teknolojik problemleri çözmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. (EO2, EO5, EÖ6, EÖ7, EÖ10, ED11, ED12) bu süreçte yaşadıkları zorluklarla kendileri başa çıkmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

EO1: özel eğitimde bireysel ders alarak bu sorunla başa çıktık.

EO5: Derse erişiminin daha iyi olması için internetin hızlı yükselttik..

EÖ6: Kendim yardım etmeye çalıştım. İnternet hızı yükselttik.

EÖ7: Kendim yardım etmeye çalıştım. Verdiğim destekler yeterli olmadık.

EÖ8: Özel eğitim öğretmenlerinden destek aldık

ED9: Özel eğitim öğretmeninden yardım aldık.

EÖ10: Çocuğumun anlamadığı dersleri öğretmen ile iletişime geçip hazırladığı power point ve sunumlar alıp tekrar yapmasına yardımcı olmaya çalıştım.

ED11: Kendim yardım etmeye çalıştım çocuğumun ödevlerini kontrol ediyorum. Ders programını kontrol ederek hangi derse katılıp katılmadığını kontrol ediyorum.

ED13: Özel eğitimden öğretmeninden bireysel ders aldık.

ED15: Özel eğitim öğretmeninden yardım alıyoruz.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerinin Çocuklarına Teknoloji Kullanımına İlişkin Oluşturdukları Sınırlara Dair Bulgular

Tablo 7. Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerinin Çocuklarına Teknoloji Kullanımına İlişkin Oluşturdukları Sınırlara Dair görüşleri:

Tema	n
Teknoloji araçlara sınır konulması	1
Toplam	1

Sadece (ED13) ebeveyn olarak bu süreçte çocuklarına teknoloji kullanımı konusunda sınır koyabildiğini, diğer tüm ebeveynler ise (EO1, EO2, EO3, EO4, EO5, EÖ6,

EÖ7, EÖ8, EÖ9, EÖ10, ED11, ED12, ED14, ED15) sınır koyamadıklarını belirtmiştir.

- Teknoloji araçlarına sınır konulması

ED13. Evet kurallarımız var, bilgisayarda oyun oynamayı ve ders dışında internet erişimini kısıtlayarak sınırlandırıp teknoloji bağımlılıktan çocuklarımızı korumaya çalışıyoruz.

EO1: Hayır sınır koymadım

EO2: Her hangi bir kısıtlama yapmadık

EÖ6: hayır Hayır koymadım.

EÖ7: Sınır koyamıyorum. Yasaklasak bile kendisi gizli gizli kullanır.

ED11: Hayır yapamıyorum.

Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Uzaktan Eğitimin Avantajlarına İlişkin Görüşlerinin Bulguları

Tablo 8.Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Uzaktan Eğitimin Avantajlarına İlişkin Görüşlerini

Tema	n
Sessiz ortam	6
Sağlık	4
Akran zorbalığı	1
Bilgiye ulaşım	5
Görsel materyal	4
Toplam	20

Ebeveynlerden (EO1, EO2, EÖ7, EÖ8) hiçbir avantajı olmadığını belirtirken, (EO3, ED11, ED13, ED14) sağlık açısından çocukların evde kalmasının iyi olduğunu, ebeveyn (EÖ6, ED11, ED12, ED13, ED14, ED15) sessiz ortamın çocuklarının avantajına olduğunu belirtmiştir. Tüm Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocukların ailelerinin hepsi ve bir özgül öğrenme güçlüğüne sahip sessiz

ortamın çocuklarının yararına olduğunu bildirmiştir. Derslerde özellikle görsel materyal kullanımının çocuklarının dersi anlamakta yararına olduğuna dair görüşte bulunan ebeveynlerin (EÖ6, EÖ9, EÖ10, ED12) çocuklarının birçoğunun özgül öğrenme güçlüğüne sahip olduğu görülmüştür. (EO3, EO4, EÖ6, EÖ9, EÖ10) Otizm Spektrum Bozukluğuna sahip ve özgül öğrenme güçlüğüne sahip çocuğu olan ailelerin ortak görüşü ise bilgiye ulaşmanın kolaylaştığı yönündedir. Otizm Spektrum Bozukluğuna sahip bir öğrencinin ebeveyni (EO5) okula gitmediği için çocuğunun zorbalığa uğramadığını belirtmiştir.

EO1: Hiçbir avantajı yoktur.

EO2: bize hiçbir avantaj sağlamadı.

EO3: Covid -19 evde olması nedeniyle evde olması

EO5: OSB li çocuğum sınıf arkadaşlarının zorbalığına uğramadığı günlerde daha mutlu.

EÖ6: Çocuğum özel çocuk olduğu için sınıfta ders dikkati daha çok dağınıktı ama bilgisayar başında dikkati daha az dağılıyor.

EÖ7: Hiçbir avantajı yoktur.

EÖ8: Hiçbir avantajı sağlamadı bize.

EÖ9: Yazılı materyallerin – bazı derslerde öğretmenlerin özet yollaması, çocuğumun tahtadan geçirme ve yazı yazma hızının, dikte edildiği zaman yetiştiremeyip kaçırdıkları oluyordu. Uzaktan eğitimde bu bizim avantajımız oldu. Artık tüm yazılar elimizde. Daha çok görsel materyallerin olması faydamızdır.

EÖ10: Uzaktan eğitim ortamı için bazı öğretmenlerin hazırladığı power point sunumlar ve görsel şemalar çocuğumun derslerdeki performansını artırdı.

Pandemiden sonra da benzer görsel materyallerin ağırlıklı olarak hazırlanması çocuğumuza yarar sağlar.

ED11: Uzaktan eğitim çocuğumun Dikkati sessiz ortamdan dolayı daha iyi oldu.

ED13: Covid-19 sürecinde korunmak için daha iyi uzaktan eğitim.

Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Uzaktan Eğitimin Dezavantajlarına İlişkin Görüşlerinin Bulguları

Tablo 9. Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Uzaktan Eğitimin Dezavantajlarına İlişkin Görüşleri

Tema	n
Ders süresi	5
Ders içeriği	5
İletişim/sosyal problemler	10
Teknolojik problemler	5
Toplam	25

Ebeveynlerden (EO1, EO2, EO3, EO4, EO5, EÖ7, ED11, ED12, ED13, ED14) uzaktan eğitimin dezavantajlarını en fazla iletişim ve sosyal etkileşim yetersizliğinden kaynaklı problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Özellikle otizm spektrum bozukluğuna sahip tüm veliler uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının sosyal beceri alanında gerilediklerini vurgulamışlardır. Ders süresinin çok uzun olmasından kaynaklı olarak (EÖ6, EÖ8, EÖ10, ED11, ED15) öğrencinin bilgisayar başında çok zaman geçirmesinin hareketsiz kalmaya neden olduğu ve göz sağlıklarını olumsuz etkilediği yönünde bilgi paylaşılmıştır. (EO1, EO2, EÖ8, EÖ9, ED12) Derslerin yeterli anlatılmaması, yeterince tekrar yapılmaması, az örnek verilmesi, interaktif olmayışı ve bilgilerin çok soyut kalmasına dair içerik problemi olarak bildirilirken, (EÖ7, EÖ8, ED12, ED13, ED14) ise teknolojik kaynaklı problem yaşadıklarını belirtmiştir.

EO2: öğretmenle iletişime geçemedi. Öğretmen çok

hızlı konu işler ve çocuğun yazmaya yetişememektedir

EO3: Sosyal ilişkilerin de sorunlar oluyor. Arkadaş ve öğretmenlerde İletişim sağlayamadılar.

EÖ6: Çocuğumun uzun süre saatlerce bilgisayar başında olması

EÖ9: Derslerin videolarının anlatımının da bir eğitim portal da olmaması en büyük dezavantajımız.

ED12: Çok uzun sürelerde oturarak ders yapıldığı için olumsuz oluyor.

Öğretmen öğrencilerle aynı ortamda olmadığı için öğrencilerin kamera karşısında anlayıp anlayamadığını anlayamıyor.

ED14: Bilgisayar başında çok fazla vakit geçirip hareketsiz kalması.

Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Yüz Yüze Eğitimi Tercih Etmelerine İlişkin Bulgular

Tablo 10: Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Yüz Yüze Eğitimi Tercih Etmelerine İlişkin görüşleri

Tema	N
İnteraktif olması	1
Sosyal çevre	2
Verimlilik	3
Denetim	1
Toplam	7

Ebeveynlerin tümü (EO1, EO2, EO3, EO4, EO5, EÖ6, EÖ7, EÖ8, EÖ9, EÖ10, ED11, ED12, ED13, ED14, ED15) yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini. Yüz yüze eğitimin akranlarla birlikte olma ve öğretmenle daha iyi diyalog sağlamaya olanak tanıdığı görüşü paylaşıldı (EO3, ED14). (EÖ6) Özellikle dersin interaktif işlenmesine olanak sağlayan soru cevap şeklinde gidebilmesi için yüz yüze eğitimi istediğini belirtirken, (ED11) ise değerlendirme ve geri dönüt için ideal olanın aynı ortamda olmak olduğunu belirtti.

EO1: Yüz yüze eğitim tercih ederim. Çocuğum daha verimli daha başarılı olur.

EO2: Yüz yüze eğitimi tercih ederim.

EO3: Yüz yüze eğitim tercih ederdim. Aynı ortamda olmaları çocukların kendini ifade etmesini ve derse daha verimli olacağını düşünüyorum.

EO4: Yüz yüze eğitim tercih ederiz.

EO5: Yüz yüze eğitim tercih ederiz.

EÖ6: Yüz yüze eğitim olmasını tercih ederim. Çocuğumun anlamadı dersleri öğretmene bire bir soru sorma imkanı olur.

EÖ7: Yüz yüze eğitim seçerdim.

EÖ8: Yüz yüze eğitim isteriz çocuğumun arkadaş ve öğretmenleriyle iletişimi için daha iyi olurdu.

EÖ9: Yüz yüze eğitimin akranlarla birlikte olma ve öğretmenle daha iyi diyalog sağlanırdı.

EÖ10: Yüz yüze eğitimin akranlarla birlikte olma ve öğretmenle daha iyi iletişim sağlama imkanı olurdu.

ED11: Yüz yüze eğitim tercih ederdik arkadaşlarıyla iletişimleri daha iyi olurdu.

ED12: Yüz yüze eğitim tercih ederim. Öğretmenlerle daha iyi iletişim olur. Arkadaşları sosyalleşmesini isterdim.

ED13: Yüz yüze eğitim tercih ederim. akranlarıyla daha iyi iletişim sağlayıp ve sosyalleşmesi daha iyi olurdu..

ED14: Yüz yüze eğitim tercih ederim. Öğretmen ve arkadaşlarıyla aynı ortamda olması birlikte vakit geçirmesi iletişim sağlanası için daha iyi olur.

ED15: Yüz yüze eğitim olmasını isterdim. Çocuğumun daha iyi sosyal ortam sağlamasını isterdim.

Ailelerin Öğretmenlere Önerilerine Dair Bulgular

Tablo 11. Ailelerin Öğretmenlere Önerilerine Dair görüşleri:

Tema	N
iletişim	9
Materyal	3
Kapsamlı ders programı	10
Empati- hoşgörü	3
Toplam	25

Ebeveynlerden (EO1, EO2, EO5, EÖ6, EÖ7, ED11, ED12, ED14, ED15) bu süreçte öğretmenlerin iletişim içerisinde olarak ödev kontrollerinin, sorulara geri dönütün ve duyuruların zamanında ve daha fazla olmasını beklediklerini, (EÖ6, ED11, ED13) daha çok materyal hazırlayarak öğrencilere dersi daha etkili vereceğini ve çalışma teksirlerini artırarak konuları pekiştirmelerini sağlayacağını belirtirken, (EO2, EO3, EO4, EÖ6, EÖ7, EÖ8, EÖ9, EÖ10, ED12, ED13) ise ders programlarının hazırlanırken sadece akademik konuların değil öğrencilerin sosyal gelişimine katkı sağlayacak ve içinde buldukları pandemi sürecini göz önünde bulundurularak hazırlanmış programların oluşturulmasını beklediklerini belirttiler.

EO1: Özel çocuklar için; ailelerle daha çok iletişim sağladım. Aile iş birliği sağladım.

EO2: Aile ile iletişim sağladım. Özel çocuklar için ayrı ödev gönderirdim. Ödevlerini yapıp yapmadığını neden yapmadığını aileye sorardım.

EO5: Aile ile Daha fazla iletişim içinde olurdum.

EÖ6: Özel gereksinimli çocukların aileleriyle iletişim içinde olurdum. Ödevlerini takip ederdim. Daha fazla materyal kullanırdım. Görsel olarak daha güçlü olsun diye.

EÖ7: Öğrencilerle bireysel olarak ilgilenirdim. Bireysel olarak verilen eğitim çocuğun motivasyonunu artırır. Eğer motivasyonu artarsa öğretmen ile olan iletişimi olumlu yönde artar. Öğrenci ve aile ile iletişim kurardım.

ED11: Daha fazla görsel materyaller kullanırdım. Öğrenci ve aile ile iletişim için olurdum. İş birliği içinde olurdum. Videoyu aile paylaşırdım daha sonra çocuk bu videodan yararlı olsun diye.

ED12: Daha sistematik olurdum. Öğrencilere daha erken dönüt verirdim. Aile ile İletişim içinde olurdum verilen ödevleri kontrol ederdim.

ED14: Dikkat sorunu olan çocukların daha iyi ilgilenirdim. Çocukların derse katılmasını sağladım. Onları ders konusunda pekiştirirdim onları motivasyonlarını artırırdım.

ED15: Kontrolü ve dönüt vermeyi daha sık yapardım.

Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerine Uzaktan Eğitime İle İlgili Eklemek İstediklerine Dair Bulgular

Tablo 12.Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerine Uzaktan Eğitime İle İlgili Eklemek İstediklerine Dair görüşleri:

Tema	N
Memnuniyet	3
Özel çocuğa farklı eğitim/materyal	2
Öğretmenlere hizmet içi eğitim	2
Ders içeriklerinin asenkron olarak ulaşılabilir olması	3
Toplam	10

Ebeveynlerinden (EO1, EO2, EO4, EO5, EÖ7, EÖ8, EÖ9, EÖ10, ED15) eklemek istediği bir şey olmadığını belirtirken, (ED11, ED12) öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesini (ED12, ED13, ED14) ise uzaktan eğitim sürecindeki derslerin istenildiğinde izlenebilmesinin sağlanması gerektiği belirtiyor.

EO1: Hayır.

EO2: Hayır yok.

EO4: Hayır.

EO5: YOK

ED11: Öğretmenlere Hizmet içi eğitim verilmeli öğretmenlere.

EÖ12: Öğretmenlere Hizmet içi eğitim verilmeli öğretmenlere. Ders videolarına daha sonra erişim sağlansaydı aileler ve çocuklar için daha iyi olurdu.

Eöd13: Ders videolarına sonradan erişim

ED14: Yapılan bütün derslerin Sisteme yüklenmesi daha iyi olur. Evde birden fazla eğitim alan çocuğum var ve evimizdeki tek bir bilgisayarın olması çocuklarım dersleri takip etmekte zorluk çekiyorlar. Ders videoları sisteme yüklenirse farklı saatlerde çocuklarımdın videoları kullanıp derse girmeleri daha verimli olur.

Orta Öğretim Düzeyinde Kaynaştırma Öğrencisi Olan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Dair Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırma sorularına yönelik olarak yapılan görüşmelerin analizi sonrası elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Görüşmelerin analizi doğrultusunda ortaya çıkan temalar ve temalara ilişkin kodlar Tablo 3 de verilmiştir.

Tablo 13: Temalar ve Kodlar

TEMALAR	KODLAR
1. Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim planlamaları	1.1. Bakanlık 1.2. Müfredat 1.3.Zümre
2. Uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetleri	2.1. Zoom üzerinden 2.2. Whatsapp üzerinden 2.3. Moodle üzerinden
3. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar	3.1. Altyapı 3.2. Motivasyonun 3.3. Kontrol etme 3.4. Fırsat eşitsizliği 3.5. Sayısal Dersler 3.6 Ölçme ve Değerlendirme 3.7. Zaman
4. Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan öğretim yöntemlerini	4.1. Düz anlatım 4.2. Soru-cevap 4.3. Doğrudan Öğretim 4.4. Beyin fırtınası 4.5. Rehberli öğretim
5. Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan materyaller/ yararlanılan kaynaklar	5.1. Görsel Materyal 5.2. power point sunum 5.3. PDF kitap, EBA-ders notlar 5.5. Çalışma kağıdı
6. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde kullanılan materyaller arasındaki farklara dair görüşler	6.1. Yüz yüze eğitimde akıllı tahta 6.2. uzaktan eğitimde daha fazla görsel 6.3. Aynı materyaller
7. Öğrencilerinizin motivasyonunu sağlamak yapılan çalışmalar	7.1. Etkili iletişim ve etkileşim 7.2. Devamlılık 7.3. İçeriğini zenginleştirme 7.4. Ödevlere dönüt verme 7.5. Dönüştürülebilir Sembol Pekiştireç
8. Covid-19 salgını sürecinde öğrencilerin ortaya çıkan problem davranışları	8.1. Uygun davranış 8.2. Kontrol edilemeyen teknolojik mazaret sunması 8.3. Devamlılık gösterilmemesi
9. Uzaktan eğitim sürecinde ailelere yönelik ne gibi çalışmalar	9.1. Maddi destek 9.2. Teknolojik bilgi yetersizliği olan ailelere danışmanlık 9.3. İletişim. 9.4. Ders hakkında bilgilendirme

10. Uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönleri	10.1. Sağlık 10.2. Eğitim 10.3. Çevre dostu 10.4. Organize olma 10.5. Materyal
11. Uzaktan eğitim sürecinin aileler açısından olumlu yönleri	11.1. Moodle sistemin 11.2. Teknoloji destek 11.3. Öğrenciye destek 11.4. Çocuğu denetleme
12. Uzaktan eğitim sürecinin özel gereksinimi olan bireyler açısından olumlu yönleri	12.1. Derste notları 12.2. Ailelerden bire bir destek 12.3. Ortam 12.4. Görseli fazla
13. Uzaktan eğitim sürecinin olumsuz yönleri	13.1. Maddi yetersizlik 13.2. Ailelerin çocukları kontrol edememesi 13.3. Sosyal ortamdan uzak kalmaları 13.4. Motivasyon düşüklüğü 13.5. Öğretmenlerin denetleyememesi 13.6. Alt yapı yetersizliği 13.7. Ders verimliliğinin düşmesi 13.8. Problem davranışların 13.9. Sağlık
14. Uzaktan eğitim sürecinin aileler açısından olumsuz yönleri	14.1. Bireysel desteği sağlayamama 14.2. Motivasyonlarının azalması 14.3. Maddi
15. Uzaktan eğitim sürecinin özel gereksinimi olan bireyler açısından olumsuz yönleri	15.1. Sosyal ortam 15.2. Teknolojik bağımlılık 15.3. Problem davranış artışı 15.4. Rutinlerinin bozulması 15.5. Bireysel eğitim 15.6. Fiziksel hareketler
16. Uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlere ne gibi katkılar sağladığı	16.1. Teknolojik yeterliliğın artması 16.2. Manevi huzur 16.3. Yeni uygulamalar
17. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim arasındaki farklar	17.1. Materyal 17.2. Yüz yüze eğitim daha verimli
18. Öğretmenlerin uzaktan eğitim için eklemek istedikleri	18.1. Alt yapı 18.2. Fırsat eşitsizliği 18.3. Ön koşul becerileri 18.4. İş birliği 18.5. Bireysel destek 18.6. Ders içeriği 18.7. Özel eğitim merkezleri açık olmalı

Covid-19 Salgını Sürecinde Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Planlamasını Nasıl Yaptıklarına Dair Bulgular

Tablo 14. Covid-19 Salgını Sürecinde Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Planlamasını Nasıl Yaptıklarına Dair görüşler:

Tema	n
Bakanlık	6
Müfredat	8
Zümre	2
Toplam	16

Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö9, Ö10, Ö13 ve Ö14 yıllık müfredata göre hareket ettiklerini, Ö1, Ö2, Ö6, Ö8, Ö11 ve Ö15 Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığının sitesinde yayınlanan programa göre hareket ettiklerini, Ö7 ve Ö12 ise ortak zümrede planlayarak ilerlediklerini belirtmiştir.

Ö1: Eğitim bakanlığı sitesinde yayınlanana göre.

Ö2: Bakanlık yıllık program yapar onu takip ederiz. Müfredatı takip ederiz.

Ö3: Müfredatı takip ettik.

Ö4: Ders süresini ayarladım yüz yüze eğitime göre daha uzun yaptım çünkü internet kesilince öğrencilerin daha iyi almasını sağladım. Müfredata göre program yaptım.

Ö5: Müfredatı takip ederek yaptım. Programlar yaparak

Ö6: Bakanlığın verdiği programalar yaparak.

Ö7: Ortak Zümrede planladık.

Ö8: Bakanlık belirlediği müfredatı uyguladık.

Ö9: Müfredata bağlı kaldık.

Ö10: Bakanlığın yönlendirmesi ile yaptık.

Ö11: Bakanlığın yönlendirmesi ile yaptık.

Ö12: Zümre olarak belirledik.

Ö13: Müfredatı takip ederiz.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Faaliyetlerini Nasıl Yürüttüklerine Dair Bulgular

Tablo 15.Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Faaliyetlerini Nasıl Yürüttüklerine Dair görüşler:

Tema	n
Zoom üzerinden	15
Whatsapp üzerinden	9
Moodle üzerinden	4
Toplam	28

Tüm öğretmenler (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15) uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini yürütmek için zoom kullandıklarını, buna ek olarak Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12 ve Ö15 in whatsapp uygulamasını da kullanarak seri bir şekilde aileler ile iletişim kurabildiklerini, duyuruları paylaştıklarını ve danışmanlık hizmeti sunduklarını belirtmişlerdir. Bunların yanı sıra Ö4, Ö8, Ö12 ve Ö15 hem zoom üzerinden ders işlendiklerini hem whatsapp üzerinden iletişim içerisinde olduklarını aynı zamanda moodle üzerinden ders notlarını paylaştıklarını belirtmişlerdir.

Ö1: Eğitim, video gönderdim, bireysel olarak yaptıklarım da var. Zoom kullandık.

Ö2: Zoom üzerinden ve whatsapp uygulamasını kullandık.

Ö3: Dersleri Zoom üzerinden yaptı.

Ö4: Zoom ve moodle kullandım.

Ö5: Sadece Zoom kullandık.

Ö6: Zoom uygulaması ve whatsapp grubu kurarak yaptık.

Ö7: Zoom, whatsapp grubu olarak.

Ö8: Zoom moodle kullandık.

Ö9: Whatsapp zoom uygulamasını kullandık.

Ö10: Zoom kullandık.

Ö11: Whatsapp zoom

Ö12: Zoom whatsapp moodle

Ö13: Zoom uygulamasından yararlandık.

Ö14: Zoom kullandık.

Ö15: Whatsapp, moodle ve zoom kullandık.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Hangi Konularda Zorluklar Yaşadıklarına Dair Bulgular

Tablo 16.Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Hangi Konularda Zorluklar Yaşadıklarına Dair görüşleri:

Tema	n
Altyapı	5
Motivasyonun	3
Kontrol etme	4
Fırsat eşitsizliği	1
Sayısal Dersler	1
Ölçme ve Değerlendirme	4
Zaman	2
Toplam	20

Ö2, Ö4, Ö8, Ö14 öğrencileri kontrol etmekte zorlandığını, Ö1, Ö3, Ö6, Ö7, Ö12 alt yapı yetersizliği yaşadığı internetin çok yavaş olup sıklıkla koptuğunu, Ö8, Ö10, Ö11, Ö15 ders esnasında anlayıp anlamadıklarını ölçüp öğrenip öğrenmediklerini değerlendirmekte güçlük çektiklerini, Ö1, Ö13 ise müfredat konularını yetiştirmekte güçlük çektiklerini ve derse başlamada zaman kaybı yaşadıklarını, Ö3, Ö4, Ö9 ise öğrencileri derse motive etmekte, devamlılıklarını sağlamakta zorlandıklarını belirtti. Ö5 özellikle sayısal derslerin işlenişinde oldukça güçlük yaşadığını, tek bir öğretmen ise Ö6 öğrenciler arası ekonomik fırsat eşitsizliğinin yaşanan zorluklara sebep verdiğini belirtmiştir.

Ö1: Eskisi gibi verimli olmuyor. Motivasyonları düşüktü düşüktü. Eğitim süresi (gün) yetersizdir.

Ö2: Öğrencileri denetlemek sorunu oluyor. Onlarla aynı ortamda olmadığımız için.

Ö4: Öğrencilerin derse katılmasını sağlamakta zorluk çektim. Bilgisayar başında dinleyip dinlemediğini bilmiyordum.

Ö5: Sayısal konularda; grafik olan anlatımlarda sözel olmayanlarda kullanmakta zorluk yaşadık. Bunun için grafik tablet kullandım.

Ö6: Devlet okulunda olan öğrenciler olduğu için fırsat eşitliği yoktur. İnternet ve bilgisayar iletişim sorunları oldu.

Ö7: Alt yapı yetersizliği, internetin yavaş oluşu fazla yüklenmede kopup takılıyordu

Ö8: Öğrencileri denetlemekte zorlandım.

Ö9: Öğrencileri motive etmekte güçlük çektim.

Ö10: Anlayıp anlamadıklarını ölçmekte.

Ö11: Ölçme ve değerlendirme aşamasında

Ö12: İnternetin kopması ile alt yapı yetersizliği.

Ö13: Müfredat konularını yetiştiremiyoruz ve Herkes katılana kadar zaman kaybı yaşanması

Ö14: Öğrencileri Denetlemekte

Ö15: Öğrencilerin dersi anlayıp anlamadıklarını /ölçmekte zorluk yaşarız.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerine Dair Bulgular

Tablo 17: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerine Dair görüşler:

Tema	n
Düz anlatım	11
Soru-cevap	4
Doğrudan Öğretim	2
Beyin fırtınası	3
Rehberli öğretim	6
Toplam	26

Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15 Düz anlatım yaptığını, Ö1,Ö5,Ö11,Ö15 düz anlatımın yanı sıra soru cevap tekniğini de kullandığını, Ö4 ve Ö8 hem düz anlatım hem de doğrudan öğretim yöntemi ile ders işlediğini, Ö5, Ö12, Ö14 beyin fırtınası, Ö7, Ö9 Ö10, Ö13, Ö14, Ö15 rehberli öğretim yöntemlerini kullandığını belirtmiştir.

Ö1: Düz anlatım, soru cevap kullandım.

Ö2: Düz anlatım kullanmak zorunda kaldık. Yazı yazdırma etkinlikleri uygulamak

Ö3: Düz anlatım kullandım.

Ö4: Düz anlatımdan yararlandım.

Ö5: Soru cevap, Beyin fırtınası ve düz anlatım

Ö6: Doğrudan öğretim yöntemi.

Ö7: Doğrudan düz anlatım yöntemi kullandım.

Ö8: Rehberli öğretim yöntemi kullandım.

Ö9: Rehberli öğretim yönteminden yararlandım.

Ö10: Düz anlatım ve soru cevap şeklinde anlatım yaptım.

Ö11: Doğrudan düz anlatım yöntemi ile yaptım.

Ö12: Düz anlatım, beyin fırtınası yöntemiyle yaptım.

Ö13: Düz anlatım, rehberli öğretim yöntemi kullandım.

Ö14: Rehberli öğretim, beyin fırtınası yönteminden yararlandım.

Ö15: Rehberli öğretim, düz anlatım ve soru cevap şeklinde çalışmalarımızı yaptık.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Materyallere Dair

Bulgular.

Tablo 18. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Materyallere Dair Görüşler

Tema	N
Görsel materyal	8
power point sunum	5
PDF kitap, EBA-ders notlar	8
Çalışma kağıdı	6
Toplam	27

Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö14, Ö15 ağırlıklı olarak görsel materyalleri tercih ettiklerini belirterek resim, fotoğraf, video ve şemalardan yararlandığını, Ö4, Ö5, Ö8, Ö11, Ö13 power point aracılığı ile sunum yaptığını, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14 var olan ve Pdf halinde kitapları ve EBA ders notlarını kullandığını video ve kitap kullandığını, Ö2, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15 ise çalışma kağıtlarını kullandığını belirtmiştir. Ö5 hem görsel materyalleri hem power point sunuları hem de Eba notlarından yararlanarak öğrencilere mümkün olduğunca çeşitli materyal kullanarak ilgilerini çekmeye çalıştığını belirtmiştir.

Ö1: Ders materyalleri olarak video, resim ve konu anlatımı kullandım.

Ö3: Kitap, pdf kitap ve video kullandım.

Ö4: Video ve power point kullandım.

Ö5: Video, kitap defter, tablet, bilgisayar Power point yararlandım.

Ö6: Web te olan kitaplarının konularını, PDF kullandık.

Ö7: EBA dan ders notları ve youtube dan hazır videolardan yararlandım.

Ö8: Powerpoint sunulardan yararlandım.

Ö9: Youtube videolardan yararlandık.

Ö10: Uygulama örneklerinden yararlandık.

Ö11: Powerpoint sunumları ve özet teksirlerden yararlandım.

Ö12: Pdf kitap, youtube, çalışma kağıtlarını kullandım.

Ö13: Powerpoint sunumlarından ve ders kitaplarından yararlandım.

Ö14: Teksir, video ve ders kitaplarından yararlandık.

Ö15: derslerde daha çok teksirler, görseller ve kitaplardan yararlanmaya çalıştık.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Ve Yüz yüze Eğitimde Kullanılan Materyaller Arasındaki Farklarına Dair Bulgular

Tablo 19: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Ve Yüz yüze Eğitimde Kullanılan Materyaller Arasındaki Farklarına Dair Görüşleri:

Tema	N
Yüz yüze eğitimde akıllı tahta	3
Uzaktan eğitimde daha fazla görsel	6
Aynı materyaller	5
Toplam	14

Ö1, Ö5, Ö8, Ö11, Ö13 aynı materyalleri kullandığını, Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö12, Ö15 uzaktan eğitimde daha fazla görsel kattığını ve Ö10, Ö5, Ö14 ise yüz yüze eğitimde Akıllı tahta kullandıklarını belirtmiştir.

Ö1: Aynı materyaller kullandım.

Ö3: Yüz yüze eğitimden daha çok daha fazla görsel kullandık.

Ö5: Hemen hemen aynı materyaller kullandık. Akıllı tahta, teksir powerpoint sadece daha çok görsellere yer verdim.

Ö7: Videolara ve daha çok görsellere yer verdik.

Ö9: Uzaktan eğitimde daha çok görsel daha çeşitli

Ö10: Yüze eğitimde en çok akıllı tahta kullanırdık.

Ö11: Aynı materyaller kullanırım.

Ö12: Daha çok görsellere yer veririm.

Ö13: Aynı materyaller kullanırım.

Ö14: Yüze eğitimde en çok akıllı tahta kullanırdık.

Ö15: Daha çok görselin olduğu resimler videolar şemalardan yararlanırım.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Motivasyonunu Sağlamak İçin Yapılan Çalışmalara Dair Bulgular

Tablo 20: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Motivasyonunu Sağlamak İçin Yapılan Çalışmalara Dair Görüşleri:

Tema	n
Etkili iletişim ve etkileşim	10
Devamlılık	2
İçeriği zenginleştirme	5
Ödevlere dönüt verme	1
Dönüştürülebilir Sembol Pekiştirici	1
Toplam	19

Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö12, Ö14, ders başında öğrencilerle sohbet ettiğini, hem öğrencilere hem ailelere cep telefonunun numarasını vererek bire bir iletişim sağladığını, Ö2, Ö5, derse devamlılığı zorunlu hale getirdiklerini, Ö4, Ö5, Ö9, Ö11, Ö13 ise derse oyun, farklı ilgili çekici materyaller kullanma ve eğlenceli etkinlikler katarak motive edebildiğini, Ö14 dönüştürülebilir sembol pekiştirici sistemi kullanarak hedefine ulaştığını. Ö8 motivasyonu artırmayı başaramadığını belirtmiştir.

Ö1: Öğrencileri bireysel olarak dürtülmesi gerekir. Bire bir iletişimin olması gerekir.

Ö2: derste yoklama aldık derse katılım olsun diye.

Ö3: öğrencilerin motivasyonlarını artırmak için dersten sıkılmamaları için Ders başında sohbet ediyoruz.

Ö4: Oyunlar sohbet ve görseller filmlerden küçük klipler kullandım.

Ö5: Dersi etkili ses tonunu kullanımı, çocukları aktif tutma, ödevlerin dönütüne, derslere zamanında katılma.

Ö6: Sürekli iletişim içinde olarak motivasyonlarını artırmayı sağladık.

Ö7: Tek tek aileleri arayarak yardımda bulunduk.

Ö8: elimden geleni yapmama rağmen öğrencilerin motivasyonunu artırmayı başaramadım.

Ö9: Oyun gibi etkinlikler kattım sağlamalarını sağladım.

Ö10: ders başlamadan öğrencilerle Sohbet ederek motivasyonlarını ve dikkatlerini arttırdım.

Ö11: *Oyun gibi etkinlikler yaparak arttırmaya çalıştım.*

Ö12: *öğrencilerle Sohbet ederek katılımlarını sağladım.*

Ö13: *Eğlenceli videolar katmaya çalıştım*

Ö14: *Okullar açılınca biriktirdikleri yıldızlara göre ödül kazanacaklarını söyledim.*

Öğretmenlerin Covid-19 Salgını Sürecinde Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim De Problem Davranışları Dair Bulgular

Tablo 21.Öğretmenlerin Covid-19 Salgını Sürecinde Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim De Problem Davranışları Dair Görüşleri

Tema	n
uygun davranış	7
Kontrol edilemeyen teknolojik mazaret sunma	8
Devamlılık gösterilmemesi	1
Toplam	16

Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö12, Ö13, Ö14 öğrencilerin bir çoğunun derse uygun davranış sergilemediklerini, ders başında yemek yediklerini, ders şifrelerini başkaları ile paylaşarak uygunsuz fotoğraf ve mesajları paylaştıklarını, ders esnasında kamera başında olduklarını ancak kendi aralarında mesajlaştıklarını paylaştı, Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11 bir çok öğrencinin mikrofonun veya kameranın bozulduğunu söylemesi veya internetin koptuğunu söylemesi ise İnternet koptuğunu söyleyerek ders esnasında mazaret sunarak derse katılmadıklarını ve kendilerinin bunu kontrol etme şansları olmadığını ,Ö15 devamsızlığın çok fazla olduğunu belirtmiştir.

Ö1: *Öğrenciler ders esnasında ders dışı konuşması arkadaşlarını rahatsız ettiğinde onların sistem üzerinde sesini kapatıldı.*

Ö3: *Öğrenciler kamera ve mikrofonum bozuldu demeleri.*

Ö4: *Öğrencilerin bilgisayar başında olduğunda dinleyip dinlemediğini kontrol edemediğim için zorluk çektim.*

Ö5: *Ders zamanında ailelerin sık sık ekranda görünmesi. Kameraları kapatmaları, derslere girmemeleri, ders esnasında sık sık bireysel mesaj atmaları.*

Ö6: Doğru amaçlarda kullanmadılar. Çocuklar sistemin şifresini başka çocuklara verilerek derse engel oldular.

Ö7: Kameraları kapatma, ders esnasında yemek yeme, çok hareket etmeler.

Ö8: Kamera – mikrofon kapatma

Ö9: İnternetin koptuğunu söylemeleri

Ö10: Öğrencilerin teknolojiyi ve altyapıyı mazaret olarak sunması

Ö11: derse girmemek için mazaret sunarlar.

Ö12: Derse uygun olmayan ses ve görüntü paylaşımı yaparlar.

Ö13: Kameranın önünde ama aynı anda başka arkadaşı ile telefonda mesajlaşması

Ö14: Uygunsuz içerik paylaşma

Ö15: Devamsızlığın fazla olması.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Ailesine Yönelik Yapılan Çalışmalarına Dair Bulgular

Tablo 22. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Ailesine Yönelik Yapılan Çalışmalarına Dair Görüşleri:

Tema	n
Maddi destek	3
Teknolojik bilgi yetersizliği olan ailelere danışmanlık	3
İletişim.	13
Ders hakkında bilgilendirme	5
Toplam	24

Ö8, Ö13 dışındaki tüm öğretmenler; aileler ve öğrenciler ile iletişim kurduğunu, gerek bireysel olarak gerek whatsapp grubu oluşturduğunu, ailelerle sürekli iletişim sağlandığını, Ö1, Ö2, Ö15 ise maddi imkanı olmayanlara gönüllü olarak materyal sağladığını, Ö5, Ö7, Ö10 derslerinin yanı sıra teknolojik bilgiye sahip olmadığından

olarak zorluk çeken ailelere bu konuda da danışmanlık yaptıklarını, Ö1, Ö4, Ö6, Ö10, Ö14 aile ve çocuklara dersi kaçırdıkları zaman ders notlarını ulaştırdığını eklemiştir.

Ö1: Bireysel olarak konuşuldu; öğrencilerin materyal sıkıntıları olanları belirlemek ve bunları okul idaresine bildirilerek kullanılacak materyal sağlanmaya çalışması. Öğrenciye ve aileye nasıl iletişim kurulacağını soruldu. Hiçbir şekilde derse erişim sağlanmayan öğrencilere bireysel olarak derslerin teksirleri aileye gönderdim.

Ö2: Maddi imkanları olmayan öğrencilere gereken materyaller sağlanmasına yardım ettim..

Ö4: Aile iletişim sağlayarak ders hakkında bilgilendirme yaptık.

Ö5: Derse girmekte zorlanan öğrencilere bireysel olarak yardım ettim.

Ö6: Aile ile iletişim kurarak. Onlara bilgilendirme yaparak yardım ettim.

Ö7: Destek olmak için sadece aile ile iletişim kurduk.

Ö10: Teknolojik olarak bağlanamayanlara bireysel destek sağladım

Ö14: Derse katılmayan öğrenciler için Çalışma teksirlerini yolladım.

Ö15: Maddi desteğe ihtiyaç duyanlara yardım sağladım.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumlu Yönlerine Dair Bulguları

Tablo 23. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumlu Yönlerine Dair Görüşleri:

Tema	n
Sağlık	3
Eğitim	4
Çevre dostu	3
Organize Olma	3
Materyal	4
Toplam	17

Ö6, Ö7, Ö8, önemli olanın sağlık olduğu için pandemi döneminde uzaktan eğitimin en olumlu yanının salgından korunmak olduğunu, Ö1, Ö5, Ö6, Ö8 ise pandemi sürecinde eğitimden uzak kalmayı önlemek olduğunu, Ö9, Ö10, Ö2, uzaktan eğitim sürecinde derslerin teknolojik aletler üzerinden işlediğini bu sayede gereksiz kağıt

israfının önüne geçilerek çevre dostu olmanın olumlu yön olduğunu, Ö11, Ö12, Ö14, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin kendilerini organize etmeyi ve kendilerini kontrol etmeyi öğrendiklerini, Ö14, Ö4, Ö13, Ö15 ise teknoloji sayesinde derslerinde materyal çeşidinin artması, görselliğin artması olarak belirtmiştir.

Ö1: Öğrencinin dersten eksik kalamamasını sağlıyor. Öğrencinin derslerde hatırlatmasını sağlar.

Ö5: Öğrencilerin pandemi sürecinde derslerden uzak kalmadıkları için olumludur

Ö6: Sadece sağlık açısından olumlu yönü olduğunu düşünüyorum.

Ö7: Hiç yoktan iyidir. Bulaşıcı hastalık riskini azaldığı için olumlu olduğunu düşünüyorum.

Ö9: Moodle'ı normalleştirdiğimiz (örgün eğitime geçince de) zamanda kullanmalıyız, az kağıt kullanıp böylece çevreyi korumuş oluruz.

Ö10: Moodle'ı normalleştirdiğimizde de kullanarak daha yeşil alan ve daha bilinçli olmalıyız.

Ö11: Bazı öğrencilerin bağımsızlaşmayı öğrenmesi açısından olumlu olduğunu düşünüyorum.

Ö12: Öğrencilerin kendilerini kontrol etmeyi öğrenmeleri açısından olumlu olur.

Ö13: Bazı öğrencilerin bağımsız becerilerinin arttırdığı için olumlu oldu.

Ö14: Teknolojiyi görseli derslerimize katmamız açısından öğrencilerin daha çok verim alması açısından olumludur.

Ö15: Derslerde daha çok görsellerden yararlandığımız için olumlu oluyor.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Aileler Açısından Olumlu Yönlerine Dair Bulguları

Tablo 24. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Aileler Açısından Olumlu Yönlerine Dair Görüşleri:

Tema	n
Moodle sistemi	1
Teknolojik yeterliliği	2
Öğrenciye destek	1
Çocuğu denetleme	4
Toplam	8

Ö2, Ö8, Ö12, Ö15 ailelerin çocuklarını ev ortamında denetleyip derse girip girmediklerini kontrol edebildiklerini, Ö11 ailenin öğrenciye olumlu destek sunabilmesi, Ö4, Ö14 ailelerin kendi teknolojik yeterliliklerinin arttığı, Ö4 ailelerin moodle üzerinden öğrencinin yaptıklarını takip etmesi olarak belirtmiştir. Ö3, Ö6, Ö13, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö13 uzaktan eğitimin aileler açısından herhangi bir olumlu yönü olmadığına dair görüş bildirmişlerdir.

Ö2: Öğrenciyi daha iyi denetleme imkanları sağlar. Öğrencinin derste iken onlara yardımcı olmalarını gerektiği için eğitimden neler yapıldığı görme şansları oluyor.

Ö3: Herhangi olumlu bir yönü yoktur.

Ö4: Teknoloji kullanmada daha arttı. Moodle sisteminden çocuklarını takip etme şansları oldu

Ö5: Aileler açısından herhangi bir olumlu yönü yoktur.

Ö6: Hiçbir olumlu yanı yok.

Ö7: Herhangi bir olumlu yanı yoktur bence.

Ö8: İlgili aile için çocuğunu evde takip etme daha kolay oldu

Ö9: Çocuğunu evde idare etmekte güçlük çekti herhangi bir olumlu yanı yoktur.

Ö10: Aileler açısından hiçbir olumlu anı yoktur.

Ö11: Öğrenciye evde bireysel destek verebildi.

Ö12: Daha çok denetleyebildi ev ortamında.

Ö13: Olumlu yanı yok.

Ö14: Öğrencilerin derslerden Geri kalmasını engelledi.

Ö15: Evde çocuğunun ne yaptığını takip edebildi.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Öğrenciler Açısından Olumlu Yönlerine Dair Bulgular

Tablo 25.Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Öğrenciler Açısından Olumlu Yönlerine Dair Görüşleri:

Tema	N
Ders notlarının	4
Ailelerden bire bir destek	2
Ortam	5
Görseli fazla	3
Toplam	14

Ö2, Ö4, Ö12, Ö14 ders notlarının öğrencilerle paylaşılmasının özel gereksinimli çocukları olumlu yönde etkilediğini, ders öncesi paylaşımın verimi artırdığı, not tutmakta takip eden çocukların performansının yükseldiği yönünde görüş paylaşmışlardır. Ö1, Ö6, Ö11 uzaktan eğitimin özel gereksinimli öğrenciler için olumlu bir yanı olmadığını söylemiştir. Ö3, Ö7 ailelerin ders esnasında öğrencilerin yanında olup destek sunmalarının faydalı olduğunu, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö15 ise özellikle otizm spektrum bozukluğu olan, dikkat eksikliği olan öğrencileri için sessiz ev ortamının gürültülü dikkat dağıtan sınıf ortamına göre performanslarını artırdığını, Ö4, Ö10, Ö13 ise özellikle özgül öğrenme güçlüğü olan öğrencilerinde görsel materyal kullanımının sonuçlarının olumlu olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ö1: Uzaktan eğitimin özel gereksinimli öğrenciler için olumlu bir yanı yoktur.

Ö2: ders notlarına sistemden paylaştım her ders sonrasında ailelerin daha sonra bu bilgilere ulaşip öğrenciye bireysel olarak tekrar etmesi olumlu olur.

Ö3: Ailesinden birebir destek alarak yapması

Ö4: Daha çok motivasyon oldular. Ekran karşısında etkinlikleri takip etmekte daha iyi oldu. Görsellerin daha renkleri olması dikkatlerini arttırır.

Ö5: Dikkat problemi olan öğrencilerin dikkat sorunları yaşamadıklarını düşünüyorum. Evde daha az dikkat dağıtıcı unsurlar vardır.

Ö6: Uzaktan eğitim onlar için verimli değildir. Yüzü yüze eğitim daha verimli oluyordu.

Ö7: Otizm öğrenciler için daha az uyarılar olduğu için ders zamanında ekrana odaklanma daha iyi olurdu. Gölge öğretmenle derse girdiğinde daha verimli olurdu.
Dikkat

Ö8: Dikkatini toplamakta güçlük çekenler için iyi oldu, sınıf içerisinde dikkat dağıtanlar yok

Ö10: Özgül öğrenme güçlüğü olan bireylerde Görseli daha fazla kullandığımız için iyi oldu

Ö11: Çocuklar hiçbir yararı olmadı.

Ö13: Bu kadar görsel materyal kullanıyor oluşumuz öğrenme güçlüğü olan çocukların yararına oldu

Ö14: Dersleri hiç takip edemediler.

Ö15: DEHB sı olan çocukların ev ortamında dikkati dağılmadı.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumsuz Yönlerine Dair Görüşlerinin Bulguları

Tablo 26.Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumsuz Yönlerine Dair Görüşleri:

Tema	N
Maddi yetersizlik	2
Ailelerin çocukları kontrol edememesi	4
Sosyal ortamdan uzak kalmaları	2
Öğretmenlerin denetleyememesi	3
Alt yapı yetersizliği	10
Ders verimliliğinin düşmesi	2
Problem davranışlar	3
Sağlık	
Toplam	28

Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö15 uzaktan eğitim sürecinin zaman kaybına yol açarak, etkili ders işleme yöntemlerinin uygulanmasına fırsat vermediği için, öğrenci ile göz teması kurulmadığını, motivasyonu düşürdüğünü belirterek ders verimliliğinin düşmesine sebep olduğunu belirtmişken, Ö7 ve Ö 11 sosyal ortamdan uzak kalarak problem davranışların artmasına sebep olduğunu vurgulamışlardır. Ö7, Ö10, Ö11 ise öğrencilerin sağlığına zarar verdiğini belirterek gözlerinin çok fazla yorulduğunu ve artık birçok öğrencilerinin teknolojik olarak bağımlı hale geldiklerini söylemişlerdir. Ö4, Ö5, Ö13 altyapının yetersiz olması uzaktan eğitim sürecinin olumsuz yönüdür diye belirtmiştir. Öğretmenlerin öğrencileri denetleyememesi Ö4, Ö14 ve Ö1, Ö4, Ö5, Ö11 ailelerin çocuklarını kontrol edememesi bir diğer olumsuz yanı olarak belirtilmiştir.

Ö1: Ailenin öğrenciyi denetlenmeyi sağlayamaması.

Ö2: Sosyal ortamdan uzak kalması olumsuzdur. Öğrencinin derste tek başına olması öğrencinin motivasyonlarını düşürür, öğrencide öz güven eksikliği ortaya çıkar.

Ö3: Yüz yüze olmaması motivasyonlarının düşmesine neden olur.

Ö4: Kontrol etmekte ve takipte güçlük.

Ö5: Eğitim açısından zaman kaybı. Yazılı dönütü alamama

Ö6: Uzaktan eğitimde ekran başında verimliliğini olmadığı düşünüyorum.

Ö7: Teknolojiye bağlılık arttı.

Ö8: Yeterince interaktif değil

Ö9: Drama, canlandırma model olma gibi fiziksel yardım gibi yöntemlerin uygulanamaması

Ö10: Uzun süre ekran başında kaldıkları için öğrencilerin gözlerine zararlı

Ö11: Teknolojik bağımlılığın kontrolü ve sınırlaması artık mümkün değil

Ö12: Duygu olmadan çocuğa dokunmadan ders yapmak mümkün değil

Ö13: Teknolojik problemler dersin verimini düşürüyor

Ö14: Öğrencinin anlayıp anlamadığını kontrol edememe

Ö15: Geri dönüt almada zorluk çekme

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Aileleri Açısından Olumsuz Yönlerine Dair Bulguları

Tablo 27. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencinin Aileleri Açısından Olumsuz Yönlerine Dair Görüşleri:

Tema	N
Bireysel desteği	7
sağlayamama	4
Motivasyonlarının azalması	7
Maddi	
Toplam	18

Ö1, Ö2, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö15 ailelerin öğrenciye ihtiyacı olan bireysel desteği birden fazla çocuğa sahip olmasından dolayı, kendi teknolojik bilgi yetersizliklerinden dolayı, çalıştıkları için evde çocuğun yanında gereken desteği

sağlayamadıklarını belirtmişlerdir, Ö1, Ö3, Ö4, Ö6 ise ailelerin çocuklarına dair beklentilerinin düştüğünü, umutlarının tükendiği yönünde, ailelerinde motivasyonunun azaldığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö12, Ö13, Ö14 ise özellikle birden fazla çocuğu olan ailelerin ekonomik olarak sıkıya girerek uzaktan eğitim için gerekli olan cihaz ve internet bağlantısını karşılamakta güçlük çektiklerini belirtmişlerdir.

Ö1: Öğrencilerin daha iyi verimli ders olması için bu çocuklara bireysel olarak gölge öğretmen gerekmektedir.

Ö2: Ailenin öğrenciyi derslerini takip edemediklerini.

Ö3: Ailelerinde beklenti ve motivasyonunun düşmesi.

Ö4: Sosyal beceri eksikliği motivasyonun düşürür.

Ö5: Bazı aileler Teknoloji tam olarak kullanamaması.

Ö6: Ailenin birden fazla çocukları olanlar öğrenci ile ilgilenmediler.

Ö7: Motive edemedikleri için zorlanıyor.

Ö8: Birden fazla çocuğu olan aileler için bilgisayar tablet sağlama zorluğu

Ö9: Çocuklar odaya giriyor ama aileler çocukların derse katılıp katılmadığını bilmiyorlar

Ö10: Çalışan aileler, çocuklarını denetleyemediler.

Ö11: Çoğu aile çalıştığı için kontrol edemedi.

Ö12: Teksirleri çıktı alamama, fırsat eşitsizliği

Ö13: Teknolojik bilgi yetersizlikleri ile çocuklara yardımı sunamamaları

Ö14: Maddi külfet tablet bilgisayar almaya çalışmak ve internet bağlatmak

Ö15: Çalışan ailelerin gereken yardımı sağlayamaması

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Öğrenciler Açısından Olumsuz Yönlerine Dair Bulguları

Tablo 28. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Özel Gereksinimli Öğrenciler Açısından Olumsuz Yönlerine Dair Görüşleri:

Tema	N
Sosyal ortam	5
Teknolojik bağımlılık	2
Problem davranış artışı	2
Rutinlerinin bozulması	4
Bireysel eğitim	2
Fiziksel hareketler	
Toplam	15

Ö3, Ö6, Ö5, Ö11, Ö13 öğrencilerin sosyal ortamdan uzak kalmalarını, Ö14 öğrencilerin teknolojik bağımlılıklarının arttığını, Ö4, Ö12 var olan problem davranışlarının artması ve derse girmediklerini, Ö10, Ö11 rutinlerinin bozulduğu için var olan becerilerinin ve bilgilerinin yitirildiğini, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11 bireysel eğitimden uzak kalmaları ve uzaktan eğitimden özel gereksinimli öğrencilerin yeterince yararlanamaması, Ö6, Ö15 ise ihtiyaç duyulan hareket imkanlarına öğrencilerin ulaşamaması olarak belirtmişlerdir.

Ö3: Sosyalleşme ihtiyacının hiç karşılanamaması

Ö4: Çocuğun derse katılmamasında olumsuzluk olabilir.

Ö5: Çocukların arkadaşları ile Sosyalleşmemesi, iletişim kurmaması,

Ö6: Çok fazla izole olması.

Ö7: Gereksinimi az olanlar için yararlı, fazla olanlar için yetersiz

Ö8: Var olan becerilerini kaybetmesi.

Ö9: Çok sık tekrar ihtiyacını karşılayamaması.

Ö10: Rutinlerinin bozulması.

Ö11: Yüz yüze eğitime geçince Sınıf ortamına adapte olmakta zorluk çekmeleri.

Ö12: *Problem davranışlarının artması.*

Ö13: *Asosyal olması.*

Ö14: *Tablete bağımlı hale gelmeleri.*

Ö15: *Eve kapanmalarının onları herkesten fazla etkilemesi.*

Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Öğretmenlere Ne Gibi Katkılar Sağladığına Dair Bulgular

Tablo 29. Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Öğretmenlere Ne Gibi Katkılar Sağladığına Dair Görüşleri:

Tema	N
Teknolojik yeterliliğin artması	5
Manevi huzur	1
Yeni uygulamalar	5
Toplam	11

Ö2, Ö3, Ö1, Ö9, Ö12 uzaktan eğitim sürecinin herhangi bir katkısı olmadığını belirtirken, Ö4, Ö7, Ö6, Ö13, Ö14 teknolojiye hakimiyetinin arttığı yönünde, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö15 ise daha çok araştırma yaptığını ve yeni uygulamalar kullanmaya başladığını belirtti, Ö5 ise bu süreçte öğrencilerine destek vermeye devam ettiği için manevi olarak huzurlu olduğunu belirtmiştir.

Ö1: *Yüz yüze eğitim uzaktan eğitime göre; daha fazla motivasyon olur.*

Ö2: *Bir şey katmadı.*

Ö3: *Hiç bir şey katmadı*

Ö4: *Farklı teknolojik aletleri kullanmayı öğrendim. Derslerime teknolojiyi daha fazla katmaya başladım. Öğrencilerim bundan keyif alıyor.*

Ö5: *Pandemi sürecinde eğitime elimizden gelene kadar devam ettirdik.*

Ö6: *teknolojiyi kullanmakta daha iyi kullanma şansım oldu.*

Ö7: *Teknoloji araçlarını kullanma kendimi yenilerim. Becerilerim artırırdım.*

Ö8: Yeni uygulamalar öğrendim

Ö9: Her hangi bir katkısı olmadı.

Ö10: Daha çok araştırma yaptım

Ö11: Daha çok araştırma yaptım fırsatım oldu.

Ö12: Hiçbir katkısı olmadı.

Ö13: Teknolojik yeterliliğim arttı

Ö14: Teknolojik yeterliliğim arttı

Ö15: Daha çok araştırma yaptım

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Ve Yüz Yüze Eğitim Arasındaki Farklarla İle İlgili Düşüncelerine Dair Bulgular

Tablo 30.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Ve Yüz Yüze Eğitim Arasındaki Farklarla İle İlgili Düşüncelerine Dair Görüşleri:

Tema	N
Materyal	4
Yüz yüze eğitim daha verimli	15
Toplam	19

Tüm öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15 yüz yüze eğitim her açıdan daha verimli olduğunu, aynı ortamda olmanın sadece akademik değil sosyal becerileri içinde yararlı olduğunu, etkili öğretim yöntemlerini yüz yüze eğitimde sunabildiklerini belirtmiştir, Ö4, Ö7, Ö8, uzaktan eğitimde görsel materyal çeşidinin ve kullanım sıklığının artması olarak belirtirken, Ö11 uzaktan eğitimde materyal ve ders hazırlamanın çok daha zor olduğuna dair bilgi paylaşımında bulunmuştur.

Ö1: Yüz yüze eğitim uzaktan eğitime göre; daha fazla motivasyon olur. Başarı daha yüksektir. Sadece ders değil sosyal yaşam, spor etkinlikleri, problem davranışlarını yapılmaması gibi öğretimler yapılır.

Ö2: Yüz yüze eğitim en idealdir. Özellikle iletişim sağlamak için önemlidir. Uzaktan eğitim destekleyici olarak pandemiden sonra da kullanılabilir.

Ö3: Yüz yüze eğitimin yerini tutmaz

Ö4: Yüz yüze eğitim de öğrenciyi kontrol etmemiz ve pekiştireç sunmamız daha kolay. Uzaktan eğitim sürecinde var olan görselleri katmamız iyi oldu.

Ö5: Yüz yüze eğitim kadar verimli değildir. Yüz yüze eğitim Sosyal, bilişsel, iletişim olarak daha iyi olurdu.

Ö6: Yüz yüze eğitimde; iletişim içinde olması, sosyalleşmesi daha iyidir uzaktan eğitimden.

Ö7: Sadece ekran karşısında olduğu için youtube deki bir video gibi onlar için bir verimlilik sağlamıyor.

Ö8: Uzaktan eğitimden kullanmaya başladığımız bol görseli yüz yüze de yaymalıyız

Ö9: Yüz yüze Daha interaktif

Ö10: Yüz yüze daha iyi, çocuğun anlayıp anlamadığını daha iyi anlarız

Ö11: Uzaktan eğitimde materyaller, uygulamalar daha fazla hazırlık gerektirir.

Ö12: Yüz yüze eğitim daha etkili

Ö13: Uzaktan eğitimde çocuk daha pasif durumda,

Ö14: Uzaktan eğitimde dersin dışında sınıf okul ortamında kazandığı sosyal becerileri kazanamıyor

Ö15: Uzaktan eğitim sadece akademik olarak değil sosyal açısından da daha verimlidir.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimlerindeki Sorunlarına Dair Bulguları

Tablo 31.Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimlerindeki Sorunlarına Dair Görüşleri:

Tema	N
Alt yapı	3
Fırsat eşitsizliği	3
Ön koşul beceri	4
İş birliği	1
Bireysel destek	4
Ders içeriği	2
Özel eğitim merkezleri açık olmalı	4
Toplam	21

Ö7, Ö10, Ö13, Ö15 özel eğitim kurumlarının bu süreçte açık kalması gerektiğini belirtirken, Ö5, Ö6, Ö12, Ö14 özel gereksinimli bireylerin destek sunulması gerektiğini görüş bildirmektedir. Ö2, Ö5, Ö8, Ö9 uzaktan eğitim sürecinde ön koşul becerilerinin özel gereksinimli bireylerin teknolojik yeterliliğine önem verilmesi gerektiği yönünden görüş bildirmiştir. Ö1, Ö3, Ö8 uzaktan eğitim sürecinde internet bağlantısının güçlendirmesi yönünden, Ö1,Ö8,Ö11 bu öğretmenler de ise arasında çocuklar arasında maddi kaynaklı eşitsizliğinin ortadan kaldırılmasına dair, Ö6, Ö7 ise özel gereksinimli bireylerin derslerin verimliliğini artırmak adına bilgisayar başında sürelerinin azalmasına, görsel ile zenginleşerek özet sunulması yönünden görüşünü belirtmiştir.

Ö1: Alt yapı giderilmedi gerekir Maddi İmkani olmayan çocukları belirleyip eğitim için gerekli materyallerin sağlanması gerekir. Bakanlık sitesinin daha geliştirilmesi gerekir.

Ö2: Öğrencinin bu uzaktan eğitim sürecine hazırlamak gerekir. Ön koşul olarak bilgisayar ve eğitim sistemini kullanmasını öğretilmesi gerekir. Her zaman özel çocuklara zaman ayrılması gerekir daha iyi eğitim sağlanır.

Ö3: Alt yapının güçlendirilmesi

Ö5: Derse bir yetişkinle derse girmeleri gerekir. Bilgisayarları yeteri kadar kullanmasını gerekir.

Ö6: Daha görsel anlatımlar olduğunda daha verimli alırlar. Onlarla bire bir iletişim içinde olunca daha iyi olur.

Ö7: Uzaktan eğitimde uzun süre olması verimli olmaz ama bazılarında, gereksinimi fazla olan çocukların yarar sağlaması güçken, daha veya yüksek işlevli otizm veya öög olan öğrencilerin yararınadır. Bu yönde merkezlerin kapatılmaması önerimdir.

Ö8: Çocuklara teknolojik destek sağlanması gerekir.

Ö9: Çocuklara teknolojik bilgin önkoşul olmasından dolayı becerilerinin artırılması

Ö10: Özel eğitim merkezleri kapatılmamalıdır

Ö11: Fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırmaya yönelik çalışma yapılmalıdır

Ö12: Bireysel destek verilmelidir.

Ö13: Özel eğitim merkezleri kapatılmamalıdır.

Ö14: Bireysel destek verilmelidir.

Ö15: Özel eğitim kapatılmamalıdır.

BÖLÜM V

Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde uzaktan eğitim sürecinde genel ortaöğretime devam eden özel gereksinimli; DEHB, OSB ve ÖÖG tanısı almış olan öğrencilerinin aileleri ve kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Ailelerin ve öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin ayrıntılı görüşler bildirmişlerdir.

Araştırma sonucunda görüşme yapılan ailelerin ve öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim sürecinde çocukların eğitimi açısından verimlilik sağladığını belirtirken bazı aileler ve öğretmenler ders etkililiğini için yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Ayda 2020'nin çalışmasında da belirttiği gibi BEP doğrultusunda kullanılacak materyallerin yetersizliği, ders başarılarını artırmak için birçok düzenlemelerin yapılması gerektiğini ifade edilmiştir. Öğretmenlerin ilk kez derslerini uzaktan eğitim üzerinde yürütmek zorunda kalmaları, buna sebep olmuştur.

Araştırma bulguları ile özel gereksinimi olan kaynaştırma öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde ders başarılarını artırmak için önemli olan hususlar vardır; bunlar genel ortaöğretime devam eden özel gereksinimli bireylerin aileleri ve kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlerinin görüşmeleri ile belirlenmiştir. Uzaktan eğitimin ders başarısını artırmayı sağlayan unsurlar olarak temalar ve kodlar belirlenmiştir. Öğrencinin ihtiyaçlarını, bireysel eğitimi, teknolojik araçların kullanımını, eğitim/öğretim programlarını, avantaj/dezavantajını, yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitim arasındaki materyal/eğitim farklarını, yaşanan zorluklar ve zorluklarla baş etme gibi ders başarısını belirleyen etkenlerdir.

Araştırma sonuçlarına göre, özel gereksinimli olan DEHB, OSB ve ÖÖG tanısı alan çocukların aileleri uzaktan eğitim sürecinde çocuklarına dersleri için teknolojik cihaz; bilgisayar telefon, tablet, internet desteği sağladığı ders için uygun ortam hazırladığını belirtmiştir. Marin ve arkadaşlarının 2020'de yaptığı çalışmada belirttiği üzere teknolojik problemler yaşanmıştır. Öğrenci, aile ve öğretmenlerin online eğitim için alt yapılarının olmaması buna sebep olmuştur. Bu süreçte ailelerin karşılaşılan problemlerin; alt yapının yeterli olmadığını internetin hızının, internetin sürekli koptuğuna bağlı olarak sorunlar yaşadığını belirtirken, öğretmenlerinin dersleri anlatmakta yeterli olmadığını yapılan planların yetersiz olduğunu, derslerin

uzun süre devam ettiği için çocuğun bilgisayar başında hareketsiz kaldıklarını bu yüzden dersin verimliliğinin düştüğünü belirtirken, bazı aileler çocuklarının derse girmesine rağmen dersleri anlayıp anlamadığını denetlemekte zorluk çektiğini belirtmişlerdir. Agnoletto ve Queiroz (2020)'de belirttiği gibi; dijitalleşme mantığının basit olmadığını belirten çalışmalarında acil durumlarda kullanımının benimsendiği “öğrenme teknolojileri”nin bir çıkış noktası olduğunun vurgulamışlardır. Bu nedenle uzaktan eğitim evden veya oturulan yerden gerçekleştirilen bir faaliyetten ziyade içinde birçok zorluk ve kısıtlamaları da beraberinde getirdiğini belirtmektedir. Özellikle dersin işleyişinden sorumlu olan öğretmenlerin pandeminin getirdiği bazı sınırlıkların, yaşadıkları bölgedeki teknolojik alt yapının zayıf olma durumları, bilgisayar öz- yeterlikleri, uzaktan eğitime yönelik tutumları, kişisel bilgisayara sahip olma durumları, pandemi korku ve kaygı duyguları da düşünüldüğünde süreci uzaktan yürütmelerinde karşılaşılabilecekleri güçlüklerin olduğunu vurgulamaktadır. Kablan, 2012 göre; Benzer şekilde yapılan araştırmalarda ders planı hazırlanmasının, dersin verimliliği kapsamında önemli bir yere sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğrencilerde kullanılan materyal yeterli olmamasının yapılacak etkinlikleri sınırlandırdığı ifade edilmiştir.

Ortaya çıkan bu problemlerle baş etme olarak internet hızını arttırdıklarını, ayrıca öğretmen veya psikiyatristten danışmanlık alıp çocuk için bireysel ders alarak çözüm bulduklarını belirtmişlerdir.

Sadece bir aile çocuğunu teknoloji kullanmakta sınırlandırdığını bilgisayarda oyun oynamayı ve ders dışında internet erişimini kısıtlayarak sınırlandırıp teknoloji bağımlılıktan çocuklarımızı korumaya çalıştıklarını belirtirken diğer bütün aileler sınır koyamadıklarını internette bağımlı hale geldiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenler sosyal uyum problemlerinin ortaya çıkmasının sebeplerinin ‘OSB genel özellikleri’, ‘sosyal ortamları arkadaş/aile kabulünün ve zihinsel yaşamın’ ile bağdaştırmıştır. Sosyal kabul, arkadaş ve aile arasında birlikte bir görev ve sorumluluk almada ya da olumlu bir şekilde etkileşimde tercih edilmektir. Sosyal kabul için bireyin gerekli sosyal uyum ve sosyal yeterliğe sahip olması gerekmektedir. Akranların özel gereksinimli öğrencilerin sosyal aşamalarını ve iletişim becerilerinin üzerinde olumlu gelişimlerde bulunmaktadır. Ayrıca akran

kabulü veya sosyal kabul, özel gereksinimli öğrencilerin sosyal beceri alanında yeterliliklerinin de artmasını sağlamaktadır (Çifci, 2001; Mastropieri ve Scruggs, 2004; Salend, 1999; Sucuoğlu, 2006; Vuran, 2005).

Ailelerin uzaktan eğitim çocukları için avantaj bazı aileler hiçbir avantaj sağlamadığını belirtirken bazı aileler DEHB ve ÖÖĞ çocuğu olan aileler ise ortamın sınıf ortamı gibi çok sesli olmadığını, dikkat dağıtıcı unsurlar olmadığını ve derslerde görsel materyallerin daha fazla olduğu için çocuklarının derslerin daha verimli olduğunu belirtmişlerdir. Lagier'in 2003 te yaptığı çalışmada da belirttiği üzere toplumdaki azınlık olan grupların, özel gereksinimli çocuklar gibi, uzaktan eğitim sürecinin dolaylı olarak yararları olabileceğini belirtmişlerdir. Otizm Spektrum Bozukluğuna sahip bir öğrencinin ebeveyni okula gitmediği için çocuğunun zorbalığa uğramadığını belirtmiştir. Ayrıca ÖÖG olan çocuğun ailelerine ek olarak ve OSB olan çocukların ailelerinin derslerin sisteme kayıt edilip sonra erişim sağlayıp dersleri tekrar etme olanağı olduğu için avantajlı olduğunu düşünmektedirler. Robinson'un çalışmalarına göre görsel okur yazarlığın, öğrencilerinin başarabilmesi güç olan akademik becerilerinin üstesinden gelebilmesini sağlayıp, kavramları anlamak, hatırlamak, akılda tutmak ve geliştirmek için "organize olabilme gücülerini artırdığını ifade etmiştir.

Dezavantaj olarak da aileler; çocuklarının 6-7 saat bilgisayar başında ders dinledikleri için fiziksel olarak hareketsiz kaldıklarını bu yüzden hem fiziki hem de göz sağlığını olumsuz etkilediklerinin görüşündedir. Ayrıca sosyal, iletişim ile etkileşim açısından olumsuz olduğunu, öğretmenlerin dersleri yeteri kadar anlatmadığını, ders tekrarlarına önem vermediğini, ders konuları anlatırken yeteri kadar örnekler verilmediği için kalıcı olmadığını, interaktif olmayışı bilgilerin çok soyut kalmasına dair içerik ve teknolojik problem yaşadıklarını belirtirken, OSB olan çocuklarında en çok sosyal beceri alanında gerilediklerini vurgulamışlardır. OSB olan çocukların motor gelişimleri normal ya da normale çok yakın olduğu için akranları ile aynı ortamla olduğunda hareket becerilerini geliştirmesini sağlayarak fiziksel uygunluk düzeyleri ulaşabileceklerini, çeşitli aktiviteler ile OSB olan bireylerin özgüven kazanmaları, başarı duygusunu ve rekabeti yaşamaları, arkadaşlık ilişkileri kurmaları gibi birçok alanda başarılı olabileceklerini. Böylelikle sosyal çevrenin onu kabul görmesi ve üretken bireyler olası doğrultusunda düzenlemeler yapılması gerekmektedir (Findlay & Coplana 2008). İletişim önemi ile ilgili

araştırmalara göre çağdaş iletişim teknolojileri yüz yüze iletişimin yerini hiçbir zaman doldurmadığını ve çoğunlukla iletişimde büyük bir anlama sahip olan beden dilinden yoksun olmaktadır (Aziz ve Dicle 2017)

Ailelerin yüz yüze eğitimi tercih etmelerinin sebepleri; akranlarla ve öğretmenlerle aynı ortamda olup iletişim içinde olmasının derslerin verimliliği için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ailelerin uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlere önerileri ise; bu süreçte öğretmenlerin çocuklarla iletişim içerisinde olması çocukların ders ile ilgili sorularını sorma şanslarının olabileceğini, farklı materyal, çalışma kağıtları, hazırlayarak öğrencilerin dersleri daha iyi anlamalarını sağlamasının ve en önemlisi ders programlarının hazırlanırken sadece akademik konuların değil öğrencilerin sosyal gelişimine katkı sağlayacak şekilde yapmaları gerektiğini belirtmiştir.

Öğretmenlerin teknolojik araçları daha verimli kullanmasını sağlamak için hizmet içi eğitim verilmesini gerektiklerini söylemiştir. Eğitim/öğretim ortamlarında teknolojinin entegrasyon sürecinin en önemli unsurlarından birinde öğretmenlerin olduğunu belirtilmektedir. En önemlisi de öğretmenler öğrenme/öğretme süreçlerinin etkili bir şekilde teknoloji ile bütünleştirilmesinde önemli bir role sahiptir. (Krueger, Hansen ve Smaldino, 2000).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bazıları uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları eğitim programlarının; okulun hazırladığı müfredata göre yaptıklarını, bazıları ortak zümreden olan programları, bazıları da Milli Eğiti ve Kültür Bakanlığının sitesinde yayınlanan programa göre yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretim faaliyetlerinin ise nasıl yürüttükleri hakkında bütün öğretmenler, zoom, Whatsapp ve moodle üzerinden öğrencilere dersleri ve çalışma kağıtlarını sunduklarını belirtmişlerdir. Bu süreçte yaşanan zorlukların ise; en çok alt yapının yetersiz olduğunu internetin yavaş olduğunu bu yüzden öğrencilerin derse katılamadığı, öğrenci ders esnasında kameralarını kapatıp veya arkadaşlarıyla konuştukları için onları denetlemekte zorlandıklarını, dersi anlayıp anlamadığını ölçmekte zorlandıklarını belirtirken diğer öğretmenler de öğrenciler arasında fırsat eşitsizliği bazı öğrencilerde teknolojik araçların olmadığını veya aile de öğrenci sayısı birden fazla olunca bütün çocukların dersle katılamadığını vurgularken, öğrencilerin ekran başında oturdukları için motivasyon düştüğünü bu yüzden derslerde başarılı olmadıklarını belirtmişlerdir. Marin ve arkadaşları da 2020 öğrencinin motivasyonunun düşük olduğunu çalışmalarında ortaya koymuştu. Bunun sebebi uyaran eksikliği ve sınıf ortamında

bulunmamaktan kaynaklı bir durum. Öğrencilerin sınıfta ortamında doğrudan aktif olarak rol almasını öğretmenin sağlanması gereken bir davranış olarak bilinmektedir. Öğrencinin olumsuz davranışları ve başarısız oluşu, onun için oluşturulmuş öğrenme ortamının olumsuzluklarıyla ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle öğrencinin eğitim/öğretim ihtiyaçları belirlenirse, daha etkili bir öğrenme ortamı oluşturulabilecektir (Çelik, 2003).

Öğretmenler hepsi birden fazla yöntem kullanmıştır. En çok kullanılan yöntem ise düz anlatım şeklindedir. Diğer kullanılan yöntemler soru/cevap, rehberli öğretim ve doğrudan öğretim yöntemleri olarak belirlenmiştir. Eğitim sürecinde kullanılan materyaller ise; bütün öğretmenler görsel materyal daha çok kullandıkları öğrencilerin ekran başında daha çok dikkatlerini çektiği için, PDF, kitap, EBA'yı kullanmışlardır. Ayrıca powerpoint, sunum ders notlar, çalışma kağıtlarında kullanarak öğrencilerin dersleri daha iyi anlamalarını sağladığını belirtmişlerdir. Yüz yüze ve uzaktan eğitimin materyaller arasındaki farkların bazı öğretmen aynı olduğunu söylerken bazıları ise; daha çok görsel materyal kullandığını yüz yüze de de çok iletişim ve etkileşim gibi farkların olduğunu ifade etmektedir.

Öğretmenlerin öğrencilere derse devamlılığını sağlamak için yoklama aldıklarını, verilen ödevlere zamanında dönüt vererek çalışmalara katılmasını sağlama, öğrencilerin motivasyonlarını artırmak için sembol pekiştirme sistemini kullanarak öğrencileri derste aktif ve başarı sağlamaya çalıştığını ifade etmişlerdir. Öğrencileri motivasyonları yüksek tutulması onlar için Öz-yeterlik, inançlarının gelişimini, okuldaki akademik başarısında oldukça önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin hedefleri, motivasyon düzeyleri yüksek oldukça, akademik başarıları akademik öz-yeterlik inançlarını önemli derecede artar ve daha büyük akademik başarıları elde etmelerine dönük inançlarını geliştirmesini sağlar (Schunk, 1991). Öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin sergiledikleri problem davranışlar; ekran karşısında yemek yemeleri, sistemin şifresini başkalarıyla paylaşması, diğer arkadaşlarıyla ders esnasında sohbet etmeleri, bilgisayarın mikrofonu ve kamerasını kapatma gibi problem davranışlar sergilerler. Ayrıca internet kopukluğu olduğu için derse girmemek vs. mazeretler sunmaktadırlar, bunun nedenle onları kontrol etmekte zorladıkları söylerken bir öğretmen ise öğrencilerin derse devamsızlıkların çok olduğunu söylemektedir.

Katılımcıların birçoğu, ailelere yönelik yapılan çalışmalar hakkında aile ve öğrenci ile whatsapp üzerinde bireysel iletişime geçip bilgilendirdiklerini ifade ederken, iki öğretmen de aileye gönüllü olarak materyal aldıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bazıları uzaktan eğitimin en olumlu yönü salgının çok yaygın olduğu bu dönemlerde evde kalarak korunduklarını ifade ederken, pandemi sürecinde eğitimden uzak kalmadıkları için eğitimin devam etmesinin olumlu olduğunu. Bazı katılımcılar ise yapılan bütün çalışmaların internet üzerinden yayınlandığı için kağıt israfının olmadığı ifade etmektedir. Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derslere ekran başında olduğu için çalışma planlarını ve zamanlarını verimli kullanma yöntemlerini öğrenerek kendilerini organize etmeyi ve kendilerini kontrol etme fırsatları olduklarını belirtmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinin aileler açısından olumlu yönleri, öğretmenlerin çoğu aileye hiçbir olumlu yanı olmadığını belirtirken, diğer öğretmenler ise; öğrenciyi derslere katılıp katılmadıklarını denetleme şanslarının olduğunu, ailelerin teknolojik araçlarının zoom, moodle kullanma yeterliliklerinin arttığını belirtilmiştir. Katılımcıların bazıları özel gereksinimli öğrenciler için olumlu yönlerinin olmadığını belirtirken, diğer katılımcılar olumlu olduğunu; ders notlarının sistem üzerinde öğrencilerle paylaşılmasının olumlu yönde etkilediğini, ders öncesi paylaşımlarının öğrencilerinin derse hazırlıklı katılıp verimliliğinin artırdığını, derslerde not tutmakta, ve dersi takip etmekte zorluk yaşayan çocukların ders notlarına sonradan erişim sağladıkları için çocukların performansının yükseldiği yönünde görüş paylaşmışlardır. Yapılan araştırmada kayıt altındaki ders videoları sonradan da çocuklarının erişimlerini sağlayıp dersleri tekrar etme olanakları olduğu için ve öğrencilerin istedikleri zaman doküman, video gibi birçok materyale bireysel olarak ulaşma fırsatları sunmaktadır (Solak, Ütebay ve Yalçın, 2020).

Uzaktan eğitim sürecinin olumsuz yönü olarak; zaman kaybına yol açarak, etkili ders işleme yöntemlerinin uygulanmasına fırsat vermediği için, öğrenci ile göz teması kurulamadığını, motivasyonu düşürdüğünü belirterek ders verimliliğinin düşmesine sebep olduğunu belirtmişken, sosyal ortamdan uzak kalarak problem davranışların artmasına sebep olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerin sağlığına zarar verdiğini belirterek gözlerinin çok fazla yorulduğunu ve artık birçok öğrencilerinin teknolojik olarak bağımlı hale geldiklerini söylemişlerdir. Altyapının yetersiz olması uzaktan

eğitim sürecinin olumsuz yönüdür diye belirtmiştir. Öğretmenlerin öğrencileri denetleyememesi, ailelerin çocuklarını kontrol edememesi bir diğer olumsuz yanı olarak belirtilmiştir. Eğitim ortamlarında yaşanan olumsuzluklar öğrencileri etkilemektedir, etkileme derecesine bağlı olarak bu olumsuzluklar uzun süre bireyin yaşamında etkisini göstermektedir ve bireylerde kendine güvensizlik, motivasyon düşüklüğüne, özgüven eksikliğine, olumsuz tutumlara sebep olduğunu ifade etmektedir (Akmansoy, 2012).

Yazcayır ve Gürgür'ün, 2021, çalışmalarında da belirttiği üzere özel gereksinimli hiçbir öğrencinin; bireysel özel eğitim desteği almadığı, aile, öğrenci ve öğretmen arasında işbirliği ve iletişimin sağlanamadığı ortaya çıkmış. Ailelerin açısında olumsuzluklar; ailelerin en çok öğrenciye ihtiyacı olan bireysel desteği sağlayamadıklarını bunun nedeni birden fazla çocuğa sahip olmasından dolayı, teknolojiyi yeterince kullanamamasında teknolojik bilgi yetersizliklerinin olduğunu, ders zamanlarında ailelerin çalıştıkları için evde çocuğun yanında gereken desteği sağlayamadıklarını belirtmişlerdir. Ailelerin çocuklarına akademik başarılarına dair beklentilerinin düştüğünü, umutlarının tükendiği yönünde, ailelerinde motivasyonunun azaldığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Özellikle birden fazla çocuğu olan ailelerin ekonomik olarak sıkıya girerek uzaktan eğitim için gerekli olan cihaz ve internet bağlantısını karşılamakta güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Aileler, öğrencilerin bilişsel ve kişisel gelişimlerinde çok önemli bir faktördür. Akademik açılarından başarılı olmalarına katkıda bulunabilmek için öncelikle onlara model olmaları gerekmektedir (Aslanargun,2007). Bu açıdan değerlendirildiğinde ailelerin çocuklarına destek sağlayamamaları, öğretmenle iletişimin yeterince sağlayamadıklarında, ailelerin destek olmada isteksiz ve ilgisiz olmaları öğrencilerle okul arasında olan bağın zayıflamasına neden olmaktadır. Benzer araştırmasında okul aile iş birliğinin öneminin velinin çocuklarının istek ve ihtiyaçlarını takip etmeleri, öğretmenler ve okul idaresi ile iletişim halinde olmaları gerektiğini savunmaktadır (Genç, 2005).

Özel gereksinimi bireyler için uzaktan eğitimin olumsuz yönleri; öğrencilerin sosyal ortamdaki uzak kalmalarını, Öğrencilerin dersleri teknolojik araçlardan bağlantı sağladıkları için teknolojik araçlara bağımlılıklarının arttığını, Problem davranışlarının artması ve derslere girmek istemediklerini sıkıldıklarını, özel çocukların rutinlerinin bozulduğunu bunun için var olan becerilerinin ve bilgilerinin

yitirildiğini, Bireysel eğitimden uzak kalmalarına ve uzaktan eğitimden özel gereksinimli öğrencilerin yeterince yararlanamamasına, bilgisayar başındayken ihtiyaç duyulan hareket imkanlarının kısıtlandığını olarak belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalarda gereksinimli bireylerin pandemi sürecinde eğitimlerinin kesintiye uğraması sebebiyle rutinlerinde bozulmaların olduğunu bu yüzden davranış problemleri oluşması ve bazı edinilmiş beceriler de gerilemelerin olduğunu ifade etmiştir (Karabulut, 2020). Başka çalışmalarda ise uzaktan

Eğitime pandemi sürecinden dolayı hızlı bir şekilde geçiş yapmalarının özel gereksinimli bireylerin eğitiminde önemli sorunlara neden olduğu ve yayınlanan derslerin normal gelişim gösteren bireylerin gelişim düzeyine yönelik olması sebebiyle özel gereksinimli öğrencilerin bireysel farklılıklarına göz ardı edildiğini belirtilmektedir (Akbulut, Şahin ve Esen, 2020). Özel gereksinimli bireylerin için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programları olan eğitimini bile alırken zorluklar yaşadıklarını, davranış ya da odaklanma sorunları yaşadıklarından bahsederken uzaktan eğitim sürecinin bu bireyler için kolay bir süreç olmayacağını ifade etmiştir (Kavak,2020). Özel gereksinimli bireylerin ailelerinin görüşlerini alarak özel gereksinimli bireylerin pandemi sürecindeki durumlarının birçok aile çocuklarının aldıkları eğitimi ve psikolojik açıdan olumsuz görüşler bildirdikleri belirtmiştir. Çalışmada ayrıca ailelerin çoğu öğretmenlerden aldıkları desteğe ilişkin olumlu görüş bildirdiği sonucu ifade edilmiştir (Kaya,2020).

Uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlere katkıları ise; çoğu öğretmen herhangi bir katkısı sağlamadığını belirtirken, bazı öğretmenler teknolojik hakimiyetinin arttığı daha çok araştırma yaptığını ve yeni uygulamalar kullanmaya başladığını belirtirken, sadece bir öğretmen ise bu süreçte öğrencilerine destek vermeye devam ettiği için manevi olarak huzurlu olduğunu belirtmiştir.

Sadece bir öğretmen uzaktan eğitimde materyal ve ders hazırlamanın çok daha zor olduğuna dair bilgi paylaşımında bulunurken. Yapılmış bir çalışmada; uygun materyal kullanımının eğitim sürecine önemli katkılarda bulunduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle uzaktan eğitim sürecinde yaşanan materyal kaynaklanan eksikliğin ders verimliliğini düşmesine neden olduğu ifade etmiştir. Eğitimin yüz yüze yapılmaması, teknolojik yetersizliklerin olmasına, çift yönlü iletişimlerini kısıtlayan ve verimliliği düşmesine neden olduğu tespit edilmiştir (Yıldız, 2018).

Diğer bütün öğretmenler ise; yüz yüze eğitimin her açıdan daha verimli olduğunu, aynı ortamda olmanın sadece akademik değil sosyal becerileri içinde yararlı olduğunu, etkili öğretim yöntemlerini yüz yüze eğitimde sunabildiklerini, uzaktan eğitimde görsel materyal çeşidinin ve kullanım sıklığının artması olarak belirtmiştir. Benzer bir araştırmasında, eğitim sürecinde çift yönlü iletişimin çok önemli bir rol üstlendiğini ifade etmektedir. Bunların birlikte bazı öğrencilerin uzaktan eğitimde yapılan derste keyif almadıklarını ve adaptasyon problemlerinin ortaya çıktığını belirlenmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin dikkatlerini çekmek, onlar için yeni olan bu eğitim sistemine adapte olmalarını sağlamaya çalışmak ve bireysel ihtiyaçları tespit etmekte öğretmenlerin zorlandığı faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca ev ortamında dikkat dağıtıcı unsurların oluşu, öğrencilerin yeni konuları öğrenmekte güçlük çekmeleri, sınıfı kalmanın olmadığını sınıfı geçeceğine dair bir algıya sahip oldukları için ve verilen ödevleri yapmamalarından dolayı ortaya çıkan olumsuzlukların olduğunu ifade etmiştir (Ceylan, 2007). Derslerle ilgili yeterince geri dönüt sağlanmamasından dolayı, öğrenciler üzerindeki hâkimiyetlerinin azalttığı ifade edilmiştir. Ayrıca iletişimin yetersizliğinin olması, ulaşılamayan öğrencilerle iletişim kopukluğuna, yüz yüze eğitim gibi daha etkili olmaması, öğrencilerin alt yapı yetersizliğinin ve sayılarının fazla oluşu iletişimin etkililiğine ve sürekliliğine engel olduğunu belirtmiştir (Erişen, 1997). Özel gereksinimli bireylerin destek almaları için özel eğitim kurumlarının bu süreçte açık kalması gerektiğini, özel gereksinimli bireylerin gölge öğretmen, aile veya özel eğitim öğretmeninden destek sunulması gerektiğini, uzaktan eğitim sürecinde ön koşul becerilerinin özel gereksinimli bireylerin teknolojik araçlarını daha iyi kullanmalarını sağlamak için önem verilmesi gerektiği yönünden görüş bildirmiştir. Üç katılımcı ise; uzaktan eğitim sürecinde internet bağlantılarının sürekli koptuğu için ders verimliliğini düşürdüğünü bu nedenle internet bağlantılarının güçlendirmesi gerektiğini bildirmektedir. Diğer katılımcılarda öğretmenler ise çocuklar arasında maddi kaynaklı eşitsizliğin ortadan kaldırmasına dair ve özel gereksinimli bireylerin derslerin verimliliğini artırmak adına ders sürelerinin azalmasına, konuları görsel olarak zenginleşerek özet sunulması yönünden görüşünü belirtmiştir. Bu bağlamda özellikle kaynaştırma ortamlarında eğitime devam eden özel gereksinimi olan bireylerin akademik becerilerinin desteklenmesi oldukça önemlidir. Teknoloji destekli birçok program aracılığı ile akademik beceriler öğretilir. Okuma-yazma, matematik ve fen alanları gibi birçok alanda programlar bulunmaktadır. Bu

programlar çoğu zaman etkileşimli oyunlar hazırlanabilmektedir. Özel gereksinimli bireylerin (öğrenme güçlüğü, zihin yetersizliği, otizm spektrum bozukluğu olan) okuma yazma öğretimi için veya matematik becerilerinin öğretilmesi amacı ile temel işlemlerinin yanı sıra rakam öğretimi, yapboz uygulamaları etkileşimli olarak destekler sağlanabilir (Bozkurt, 2017).

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın amaç ve alt amaçları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlardan çıkarılarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

KKTC uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimi olan DEHB, OSB, ÖÖG olan bireylerin ailelerinin ve kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlerinin görüşlerinin alınmasıyla aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan ailelerin alt yapının yetersizliği, öğretmenin dersleri anlatma da yetersizlik, derslerin planlanmasında yetersizlik, çocuklarını denetlemekte zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Ailelerin karşılaştıkları bu zorluklarla baş etmek için; danışmanlıktan destek aldıklarını, bireysel özel eğitim derslerinden yararlandıklarını, alt yapıyı güçlendirdiklerini belirtmektedir.

Teknolojik cihazları kullanmakta sadece bir aile çocuklarına sınırlar koyabildikleri belirtirken diğer ailelerin hepsi sınır koyamadıklarını bu yüzden teknolojiye bağımlılıklarının arttığını belirtmektedir.

Çoğu aile uzaktan eğitimin avantajlarının pandemi sürecinde evde kaldıkları için çocuklarının sağlık açısından koruduklarını, derslerde sessiz ortamın sağladığı, daha çok görsel materyallerin kullandığı, bilgiye ulaşmanın kolaylaştığını belirtmektedir.

OSB olan çocuğa sahip aile ise çocuğunun akran zorbalığına maruz kalmadığını avantaj olarak vurgulamaktadır.

Uzaktan eğitim sürecinin dezavantajı ders sürelerinin uzun olmasının, ders içeriklerinin yeterli olmadığını, teknolojik bakımdan problemlerinin olduğunu, çocuklarının iletişim ve sosyal yaşamlarında problemlerin ortaya çıktığını belirtmektedir.

Ailelerin yüz yüze eğitimi tercih etmelerinin sebeplerinin, interaktif olması, sosyal çevre ile etkileşim içinde olmasını, dersler açısından daha verimli olduğunu, çocukları denetimlerinin daha kolay olduğunu belirtmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerinin öğretim faaliyetlerini; zoom, whatsapp ve moodle üzerinden yaptıklarını belirtmektedir.

Öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları zorluklar alt yapı yetersizliği, öğrencileri kontrol etmekte zorlandıkları, öğrencileri ölçme ve değerlendirmede zorlandıkları, öğrencilerin motivasyon düşüklüğünü, sayısal derslerinin anlatımında zorluk yaşadıklarını belirtmektedir.

Katılımcıların daha çok görsel materyallerin kullanıldığı için öğrencilerin ders verimliliğinin arttığını belirtmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin teknolojik mazeretler sunarak derslere katılmadıklarını, ekran başında uygun olmayan (yemek yeme, oda içinde gezme, kamera ve mikrofon kapatma gibi), problemlerle karşılaştıklarını belirtmektedir.

Öğretmenlerin aile ile bire bir iletişim, ders hakkında bilgilendirme ve teknolojik bilgi yetersizliği olan ailelere danışmanlık yapıldığını belirtmektedir.

Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin kendilerini organize ve kendini kontrol etme becerilerinin geliştiğini belirtmektedir.

Özel gereksinimli bireyler için sosyal ortamdan uzak kaldıkları, OSB olan öğrencilerin rutinlerinin bozulduğunu, öğrencilerinin teknolojik bağımlılığını arttığını, öğrencilerin problem davranışlarının arttığını, bireysel eğitim alamadıkları için derslerinde başarısız olduklarını belirtmektedir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurularak aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur;

Öğretmenlere Yönelik Öneriler

- Alt yapının en üst seviyeye çıkarılmasına önem vermelidir.
- Özel gereksinimli öğrencilerin motivasyonlarını artırmak için özel eğitim öğretmenlerinden destek alınmasına önem verilmelidir.
- Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için farklı eğitim programları uygulamaları sağlanabilir.

- Öğretmenlere bireyselleştirilmiş eğitim programlarına yönelik hizmet içi eğitim verilebilir.
- Çocuklarına teknolojik araçları sınırlandırmak için danışmanlık desteği alınabilir.
- Yaşanan problem davranışlara karşı aldıkları önlemler uzman desteği doğrultusunda sağlanabilir.
- Çocuğun ihtiyaçları ön planda tutularak yaşadıkları sosyal iletişim/etkileşim doğrultusunda eğitime devam edilebilir.
- Tüm öğrencilere ve velilere belirli alanlarda kullanılmak üzere ücretsiz ve sınırsız internet hizmeti sunulabilir.
- Öğretimde, görsel ve işitsel olarak etkileşim içeren materyaller kullanılmalıdır.
- Eğitimci ders anlatırken, ses tonuna ve konuşma hızına dikkat etmelidir.
- OSB olan öğrencilerin, rutinelere olan bağılılıkları sebebiyle, ders Planlarında sık sık değişiklik yapılmamalıdır.

Ailelere Yönelik Öneriler

- Ailelere uzaktan eğitimde kullanılan teknolojik sistemleri için danışmanlık sağlamak.
- Çocuklarına teknolojik araçları sınırlandırmak için danışmanlık desteği alınabilir.
- Aile ile iletişim içinde olarak eğitim ve çocuk hakkında bilgi verilerek ailenin çocuğunu kontrol etmesi sağlanabilir.
- Özel gereksinimli bireylerin ailelerinin bazıları hem pandeminin sebep olduğu çeşitli nedenlerden hem de çocukları eğitimi nedeniyle bazı endişelerinin ortaya çıktığı için olumsuz olarak etkilendiği göz önüne

alındığında ailelere yönelik aile eğitimlerinin ve psikolojik destek de sağlanması önerilebilir.

- Özel gereksinimli bireylerin uzaktan eğitim sürecinde nasıl etkilendiğini daha iyi anlayabilmek için özel gereksinimli bireylerin aileleri ile çalışmaların yapıp görüşlerine de başvurulabilir.

İleri araştırmalara yönelik öneriler

- Benzer çalışma özel gereksinimli orta öğretim kaynaştırma öğrencisinin görüşleri de dahil edilerek yapılabilir.
- Özel eğitim kurumlarında çalışan terapistlerinde (ergo, duyu, dil) uzaktan eğitim sürecindeki eğitimin niteliğine ilişkin görüşleri alınabilir.
- Özel eğitim kurumlarında görev alan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecine dair görüşleri katılabilir.
- Benzer çalışma okulöncesi ve ilk öğretim düzeyindeki kaynaştırma öğrencisinin aile ve öğretmenleri ile yapılabilir.
- Kaynak odada görev alan özel eğitim öğretmenlerinin uzaktan eğitime dair görüşleri ve önerileri çalışmaya katılabilir.
- İlköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki kaynaştırma öğrencilerinin gerek kayak oda gerekse branş öğretmenlerinin görüşleri karşılaştırılabilir.
- OSB, ÖÖG ve DEHB tanılı öğrenci aile ve öğretmen görüşleri doğrultusunda öğretmenlerin deneyimlerinin artması halinde yapılan bu çalışmanın ardına ilerleyen dönemlerde uzaktan eğitimin devam etmesi halinde farklı engel gruplarının ebeveynleri ve öğretmenleri ile de yapılabilir.
- 2020 mart ayında ilk kez özel eğitim hizmeti uzaktan eğitim olarak sunulmuştur. Uzaktan eğitimin devam etmesi halinde deneyimin eğitim niteliğine etkisine dair görüşler karşılaştırılabilir.
- Uzaktan eğitim gerektirecek herhangi bir salgın sürecinde normal gelişim gösteren öğrencilerin uzaktan eğitim süreçleri ile özel eğitim alan

kaynaştırma öğrencilerin uzaktan eğitim süreçlerine yönelik karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir.

- Uzaktan eğitim sürecinde özel eğitim hizmetlerini yürüten öğretmenlerin karşılaştığı güçlükler ve bu güçlüklerin giderilmesine yönelik ileri araştırmalar yapılabilir.

- Uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli çocukların ailelerinin karşılaştığı güçlükler ve bu güçlüklerin giderilmesine yönelik ileri araştırmalar yapılabilir.

- Bu araştırmada veriler nitel araştırma yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. İleride yapılacak benzer çalışmalarda nitel verileri destekleyecek nicel veya karma araştırma modelinin kullanıldığı araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- A. Mengi, Y. Alpdoğan (2020) Covid-19 Salgını Sürecinde Özel Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi.
- Mengi, A., & Alpdoğan, Y. (2020). Covid-19 Salgını Sürecinde Özel Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 413-437.
- Akbulut, Melisa, Sahin, Uğur, & ESEN, Ali Can (2020). “More than a Virus: How COVID 19 Infected Education in Turkey?”. **Journal of Social Science Education**, S 19, ss. 30-42. <https://www.amerikaninsesi.com/a/corona-salgini-korona-ozel-egitim-engelli-cocuk-okul-nasil-etkiledi/5412912.html>, “Corona Salgını Özel Eğitime Muhtaç Çocukları Nasıl Etkiledi?”,
- Akmansoy, V. (2012). Kaos Teorisi ve Eğitime Yansımaları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Angoletto, R.,& Queiroz, V. C. (2020). COVID-19 and the challenges in education. *The Centro de Estudos Sociedade e Tecnologia(CEST)*, 5, 2.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Association AP. Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®): American Psychiatric Pub; 2013.
- Ataman, A. (2003). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. Ankara: Gündüz
- Ayda, N. K. Bastas, M. Altınay, F. Altınay, Z. & Dağlı, G. (2020) Distance Education for Students with Special Needs in Primary Schools in the Period of CoVid-19 Epidemic
- Aziz, A. ve Dicle, Ü. (2017). *Örgütsel iletişim*. İstanbul: Hiperyayın.

- Barkley R, Smith K, Fischer M, Navia B. An examination of the behavioral and between low and high activity catecholamine-methyl-transferase (COMT)
- Batu, E. S. ve Kırcaali-İftar, G. (2011). Kaynaştırma. Ankara: Kök Yayıncılık
- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3778083>
- Bryant, B. R.& Bryant, D. P. (2008). Introduction to the special series: Mathematics and children followed to adulthood. *children. Am J Med Genet B Neuropsychiatr Genet* 2000:96;285-8.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012).
- Celiloğlu Ö.S. (2011). Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklarda çölyak hastalığı sıklığı. Uzmanlık Tezi. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Malatya.
- Cortiella, C., & Horowitz, S. H. (2014). *The state of learning disabilities: Facts, trends and*
- Çelik, Vehbi. SınıfYönetimi. Ankara, Nobel Yayınevi, 2003.
- Çifci, İ. (2001). *Zihinsel Engelli Bireyler İçin Hazırlanan Bilişsel Süreç Yaklaşımına Dayalı Sosyal Beceri Programının Etkililiğinin İncelenmesi*. (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Darıca, N., Abidoğlu, Ü., ve Gümüşçü, Ş. (2002). *Otizm ve Otistik Çocuklar*. Ankara: Özgür Yayınları.
- Demirtaş Ö.Ö. (2017). Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan ergenlerde internet bağımlılığının prevalansı ve prediktörleri. Uzmanlık Tezi. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, İstanbul.
- Diken, İ. H. ve Batu, S. (2010). Kaynaştırmaya Giriş. İ. H. Diken (Ed.) İlköğretimde

- DSM-5tm: Amerikan Psikiyatri Birliği (2014). DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı. çev: Ertuğrul Köroğlu. Ankara: Boylam Psikiyatri Birliği Hekimler Yayın Birliği.
- Elkitabı (beşinci baskı) (DSM-V) *Tanı ölçütleri başvuru elkitabı*. Ankara: Hekimler.
- Elkitabı (beşinci baskı) (DSM-V) *Tanı ölçütleri başvuru elkitabı*. Ankara: Hekimler.
- emerging issues*. New York: National Center for Learning Disabilities, 25.
- Ercan, N. (2008). Piyano eğitiminde ilke ve yöntemler. Ankara: Söz esen Matbaası.
ergenlerin benlik saygısı ve yaşam kalitesinin değerlendirilmesi
- Erişen, Y. (1997). Öğretim elemanlarının dönüt ve düzeltme davranışlarını yerine getirme dereceleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3(1), 45-62.
- ETF. (2020). *Coping with COVID-19: Mapping education and training responses to the health crisis in ETF partner countries*. Torino, Italy: ETF Publishing.
- Findlay, L. C., & Coplan, R. J. (2008). Come out and play: Shyness in childhood and the benefits of organized sports participation. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 40; 153-161.
- Genç, S. Z. (2005). İlköğretim 1. kademedeki okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 227-243.
- Gilger JW, Kaplan BJ. Atypical brain development: a conceptual framework for understanding developmental learning disabilities. *Developmental neuropsychology*. 2001;20(2):465-81.
- Glesne, C. (2014). *Nitel Araştırmaya Giriş* (Çev. A. Ersoy, P. Yalçınoğlu) Ankara: Anı Yayınları.
- Göker, Z. (2009) Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu bulunan çocuk ve
- Gulcihan Yazcayir 1*, Hasan Gurgur 2, Students with Special Needs in Digital Classrooms during the COVID-19 Pandemic in Turkey, *Pedagogical Research* 2021, 6(1), em0088 e-ISSN: 2468-4929
<https://www.pedagogicalresearch.com>

Gupta, A., & Goplani, M. (2020). Impact of Covid-19 on Educational Institutions in India. UGC Care Journal, 661-671.

<https://doi.org/10.13140/RG.2.2.32141.36321>

ILO Rapor (2020) https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/covid-19/WCMS_742726/lang--tr/index.htm, (Erişim Tarihi: 21.05.2020)

İrem KAVAK, 11 Ağustos 2020. https://insamer.com/tr/pandemi-surecinde-ozel-egitim_2915.html, “Pandemi Sürecinde Özel Eğitim”,

İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Geliştirilmiş 4. Baskı. Ankara. Pegem Akademi Yayınları.

Jennifer Lagier, Distance learning and the minority student: special needs and opportunities, *Internet and Higher Education* 6 (2003) 179–184.

Jennifer Lagier. Distance learning and the minority student: special needs and opportunities.

Kablan, Z. (2012). Öğretmen adaylarının ders planı hazırlama ve uygulama becerilerine bilişsel öğrenme ve somut yaşantı düzeylerinin etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 239-253.

Kaya, N. G. (2020). “Pandemi Döneminde Özel Eğitim Gereksinimi Olan Engelli Öğrenciler ve Uzaktan Eğitim”, 5th International Congress on Social Sciences, Taras Shevchenko University, Ukraine.

Kayaoğlu, H. , Görür, Ö.(2008). *Otizm. İçinde Otistik Çocuklar Nasıl Öğrenir?* Ankara: Epos Yayınları.

Kaynaştırma (ss. 1-25) İçinde, Ankara: Pegem Akademi.

Kızır, Mine. 2021. MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi MSKU Journal of Education ISSN 2148-6999 Cilt-Volume 8, Sayı- Number 1, (2021) Mayıs- May. İnternet Temelli Özel Eğitim Hizmeti Alan Bireylerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi

Köroğlu, E. (2013). Amerikan Psikiyatri Birliği, Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve Sayımsal.

- Köroğlu, E. (2013). Amerikan Psikiyatri Birliği, Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve Sayımsal learning disabilities, *Learning Disability Quarterly*, 31(1), 3-11. London: Sage.
- Krueger, K., Hansen, L., & Smaldino, S. (2000). Preservice teacher technology competencies: A model for preparing teachers of tomorrow to use technology. *Tech Trends*, 44(3), 47-50. Retrieved from <http://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F02778227.pdf>
- LEE, J. (2020). Mental health effects of school closures during COVID-19. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(6), 421. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(20\)30109-7](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(20)30109-7)
- Lena N (2019) Learning at home during COVID-19 school closures – How do German students with and without special educational needs manage. <https://doi.org/10.1080/08856257.2021.1872845>
- Lena Nusser, 2021, Learning at home during COVID-19 school closures – How do German students with and without special educational needs manage?, *European Journal Of Special Needs Education* 2021, Vol. 36, No. 1, 51–64 <https://doi.org/10.1080/08856257.2021.1872845>.
- M. Kizir (2020) İnternet Temelli Özel Eğitim Hizmeti Alan Bireylerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi.
- Mapou RL. *Adult learning disabilities and ADHD: Research-informed assessment*: Oxford University Press; 2008.
- Mastropieri ve Scruggs, (2004). *The Inclusive Classroom Strategies For Effective Instruction*. (2nd Edition). Upper Saddle River: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Moore, M. G. and Kearsley, G. (2011). *Distance education: A systems view of online learning*. Cengage Learning.
- Newman, W. L. (2003). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Pearson education.

- Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
- Öner P., Öner Ö., Aysev A. (2003). Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu. *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*. 3(12):97-99.
- Özalp, I. (2006). Karikatür tekniğinin fen ve çevre eğitiminde kullanılabilirliği üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa
- Özsoy, Y., Özyürek, M., & Eripek, S. (2001). *Özel eğitime giriş*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Salend, S. J. (1999). The İmpact Of İnclusion On Students With And Without Disabilities And Their Educators. *Remedial And Special Education*, 20, 114-126.
- Sani Bozkurt, S. (2017). Özel Eğitimde Dijital Destek: Yardımcı Teknolojiler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), 37-60
- Schunk, D. H. (1991). Self-Efficacy and Academic Motivation. *Educational Psychologist*, 26(3), 207-231. doi:10.1207/s15326985ep2603&4_2
- Solak, H. İ. , Ütebay, G. ve Yalçın, B. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin basılı ve dijital ortamdaki sınav başarılarının karşılaştırılması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 41-52.
- Sucuoğlu, B. (2006). Sosyal Kabulün Artırılması. Ayla Oktay ve Özgür Polat Unutkan (Ed). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları: Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler* içinde İstanbul: MORPA Kültür Yayınları Ltd. Ş.
- Sucuoğlu, B., & Çifci, İ. (2003). *Bilişsel süreç yaklaşımıyla sosyal beceri öğretimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tahir E, Curran S, Yazgan Y, Ozbay F, Cirakoglu B, Asherson PJ. No association
- Talbot, P., Astbury, G.& Mason, T. (Eds.). (2010). *Key concepts in learning*

- UNDP, (2020). Covid-19 pandemic. Erişim adresi:
<https://www.undp.org/content/undp/en/home/coronavirus.html>
 (30.04.2020).
- Uşun, S. (2006). Uzaktan Eğitim. Ankara: Nobel Yayınları
- Uşun, S. (2006). Uzaktan Eğitim. Nobel Akademik Yay.
- Viner, R. M., Russell, S. J., Croker, H., Packer, J., Ward, J., Stansfield, C., Mytton, O., Bonell, C. & Booy, R. (2020). *School closure and management practices during coronavirus outbreaks including COVID-19: a rapid systematic review. The Lancet Child & Adolescent Health, 4, 397-404.*
[https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(20\)30095-X](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(20)30095-X) UCL
- Vuran, S. (2005). The Sociometric Status Of Students With Disabilities İn Elementary Level İntegration Classes İn Turkey. *Eğitim Araştırmaları. Eurasian Journal of Educational Research. 18, 217-235.*
- WHO.(2020a). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19
- Yamamoto, G. T., Altun, D. (2020). Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenemeyen Yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi, Nisan 2020, Cilt 3, Sayı 1, Sayfa: 25-34.*
- Yamamoto, G. T., Özgeldi, M., & Altun, D. (2018). Instructional Developments and Progress for Open and Equal Access for Learning. *Open and Equal Access for Learning in School Management (s. 117-143).*
- Yazcayir , Hasan Gurgur. 2Students with Special Needs in Digital Classrooms during the COVID19 Pandemic in Turkey Gulcihan
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9. Genişletilmiş Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, N. (2018). Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Türkçe Öğretmenlerinin Ders Materyali Geliştirme/Kullanma Durumlarının İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Zhang, X., Tlili, A., Nascimbeni, F. et al. (2020). Accessibility within open educational resources and practices for disabled learners: a systematic literature review. *Smart Learning Environments*, 7, 1.
<https://doi.org/10.1186/s40561-019-0113-2>

EKLER

Ek 1. Katılımcı Bilgilendirme Ve Aydınlatılmış Onam Formu

Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu

Sayın Katılımcı,

Uzaktan eğitimde aile, öğretmen ve öğrencilere ilişkin görüşlerinin incelenmesi için yürütmekte olduğumuz araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz.

Bu araştırma ile toplanan veriler, uzaktan eğitim sürecinde otizm spekturum bozukluğu, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ve özgül öğrenme güçlüğü olan öğrencilere, öğrencilerin ailelerine ve öğretmenlerine uzaktan eğitim sürecinin nasıl deneyimlediklerini anlamamızı sağlayacaktır. Araştırmada yer almayı kabul ettiğiniz takdirde, sizinle 30 dakika sürmesi planlanan görüşmeler gerçekleştirilecektir. Bu görüşmeler, sizlerle görüşülerek size uygun saatlere göre ayarlanacaktır. Görüşmeler, sizin seçeceğiniz gizli bir ortamda yapılacaktır. Tüm görüşmeler ses kayıt cihazı aracılığı ile kayıt altına alınacak ve araştırma ekibi tarafından 2 yıl boyunca çalışmanın tamamlanmasına kadar saklanacaktır. Daha sonra ise tüm veri tabanlarımızdan silineceklerdir. Tüm görüşmeler, kimlik bilgileri anonimleştirilerek kayıt altına alınacak, tüm katılımcılar için çalışmanın her aşamasında kod isimler kullanılacaktır.

Yrd. Doç. Dr. Başak BAĞLAMA

YÜCESOY

Özel Eğitim Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

Tel: +90 (392) 223 64 64

E-posta: basak.baglama@neu.edu.tr

Aşağıya imzanızı atarak çalışmaya katılmış olursunuz.

Katılımcının adı/soyadı

Rojda KILINÇASLAN AKDAĞ

Özel Eğitim Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

Tel: +90 (392) 223 64 64

E-posta: rjd.kaslan@gmail.com

İmza _____

Tarih _____

EK 2: Öğretmenlere yönelik kişisel bilgi soruları:

Yaş:

Cinsiyet:

Eğitim düzeyi: Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

Mesleki Kıdem:

-Pandemi sürecinde uzaktan eğitim sürecinde hangi teknolojik araçlardan yararlandınız? (Birden fazla işaretlenebilir).

Bilgisayar () Akıllı Telefon () Tablet () Diğer () lütfen belirtiniz.

-Teknolojiyi etkili kullanmadaki yeterliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? (uygun olanın yanına

“X” işareti koyunuz.)

5= Çok Yeterli

4= Yeterli

3= Kararsızım

2= Az Yeterli

1= Yetersiz

Özel Eğitim Öğretmenlerine yöneltilecek sorular:

1. Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim planlamasını nasıl yaptınız?
2. Uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerinizi nasıl yürüttünüz?
3. Uzaktan eğitim sürecinde en çok hangi konularda zorluklar yaşadınız?
4. Uzaktan eğitim sürecinde hangi öğretim yöntemlerini (doğrudan öğretim, yanlışsız öğretim yöntemleri...) kullandınız? Neden?
5. Uzaktan eğitim sürecinde kullandığınız materyaller nelerdir?
6. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde kullanılan materyaller arasındaki farklar nelerdir?

7. Öğrencilerinizin motivasyonunu sağlamak için ne gibi çalışmalar yaptınız?
8. Covid-19 salgını sürecinde öğrencilerinizin problem davranışları hakkında neler söylersiniz?
9. Bu süreçte ailelere yönelik ne gibi çalışmalar yürüttünüz?
10. Sizce uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönleri nelerdir?
11. Aileler açısından olumlu yönleri nelerdir
12. Özel gereksinimi olan bireyler açısından olumlu yönleri nelerdir
13. Sizce uzaktan eğitim sürecinin olumsuz yönleri nelerdir?
14. Aileler açısından olumsuz yönleri nelerdir
15. Özel gereksinimi olan bireyler açısından olumsuz yönleri nelerdir
16. Pandemi sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarının size ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?
17. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim arasındaki farklar ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?
18. Özel eğitimde uzaktan eğitim sürecindeki sorunlara yönelik neler önerirsiniz?

EK 3 : Ailelere yönelik kişisel bilgi soruları:

Yaş:

Cinsiyet:

Eğitim düzeyi:

Meslek:

-Pandemi sürecinde uzaktan eğitim sürecinde hangi teknolojik araçlardan yararlandınız? (Birden fazla işaretlenebilir).

Bilgisayar () Akıllı Telefon () Tablet () Diğer () lütfen belirtiniz.

-Teknolojiyi etkili kullanmadaki yeterliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? (uygun olanın yanına

“X” işareti koyunuz.)

5= Çok Yeterli

4= Yeterli

3= Kararsızım

2= Az Yeterli

1= Yetersiz

Aileler:

1. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğunuza nasıl destek sağladınız?
2. Bu süreçte karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
3. Bu zorluklarla nasıl başa çıktınız? (Birinden destek aldınız mı?)
4. Çocuğunuza teknoloji kullanımıyla ilgili sınır koyabildiğinizi düşünüyor musunuz?
5. Sizce uzaktan eğitimin avantajları nelerdir?
6. Sizce uzaktan eğitimin dezavantajları nelerdir?
7. Size tercih sunulsa yüz yüze eğitimi mi, uzaktan eğitimi mi tercih edersiniz? Neden?
8. Siz öğretmen olsaydınız, bu süreçte neler yapardınız?
9. Ekleme istedikleriniz var mı?

EK 4 : İZİN BELGESİ

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
GENEL ORTAÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : GOÖ.0.00-006[006]-21/E.280 18 Ocak 2021

Konu : Rojda Kılınçaslan Akdağ'ın Anket
Başvurusu HK.

Sayın Rojda Kılınçaslan AKDAĞ

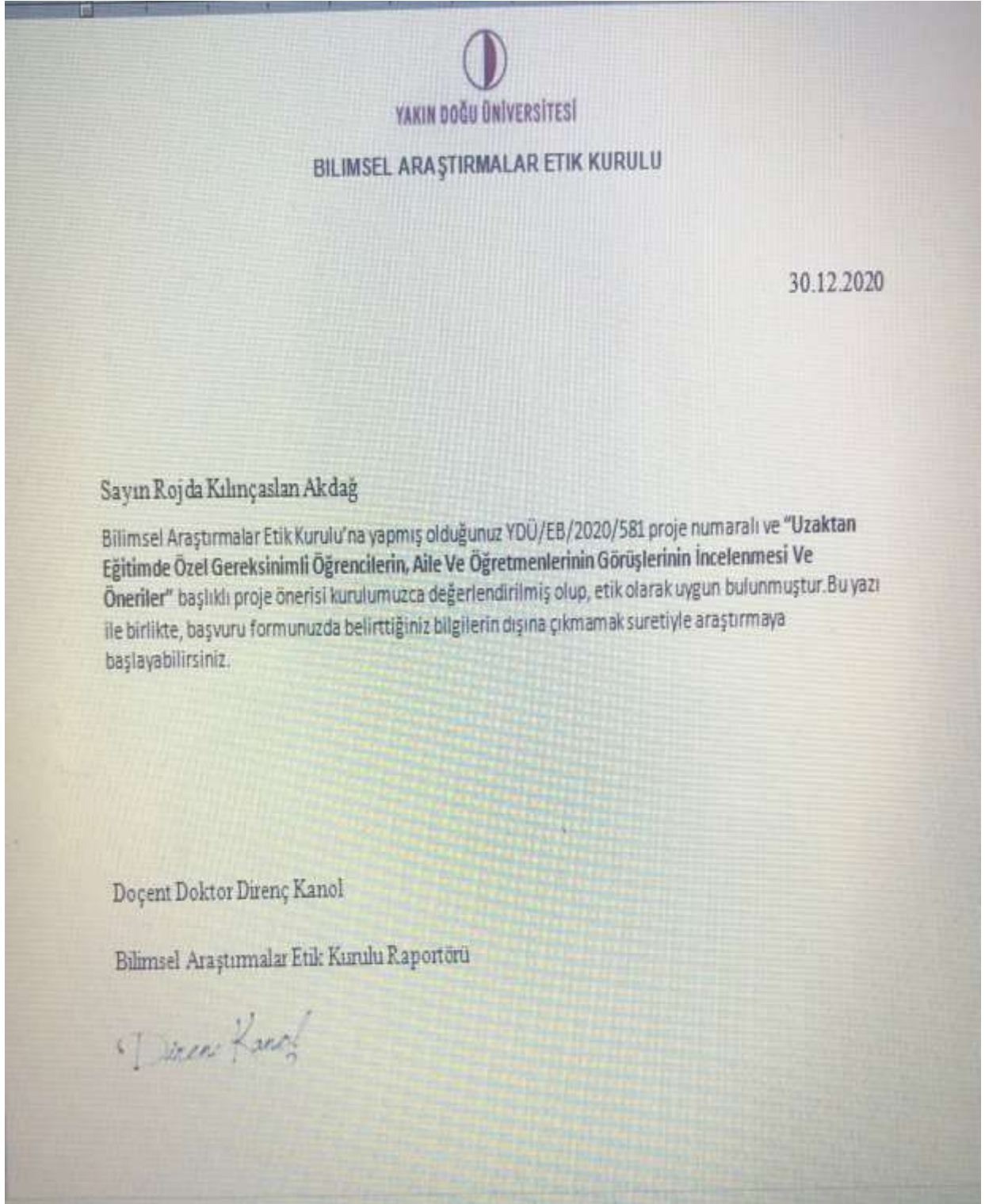
İlgi : 15 Ocak 2021 tarihli ve GOÖ.0.00-006-21/E.242 sayılı yazımız.

Rojda Kılınçaslan Akdağ tarafından gerçekleştirilecek "**Uzaktan Eğitimde Özel Gereksinimli Ailelerinin Ve Öğretmenlerin Görüşlerinin İncelenmesi**" konulu çalışmanızdaki ölçek soruları incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda çalışmanın; araştırma etiği ilkeleri, katılımcıların gizlilik ve gönüllülük esaslarına bağlı olarak gerçekleştirilmesi uygun görülmüştür. Ancak uygulanacak okulların Müdürlüğümüz ile istişarede bulunulup, çalışmanın hangi okulda ve ne zaman uygulanabileceği birlikte saptanmalıdır. Çalışma uygulandıktan sonra sonuçlarının *Talim Terbiye Dairesi Müdürlüğü*'ne ulaştırılması yasa gereğidir.

Bilgilerinize saygı ile rica ederim.

 e-İmzalıdır
ALİ YAMAN
Daire Müdürü

EK 5: ETİK KURULU İZİN

EK 6: TURNITIN

ROJDA KILINÇASLAN AKDAĞ

ORJİNALLIK RAPORU

% 17	% 16	% 2	% 6
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 5
2	dhgm.meb.gov.tr İnternet Kaynağı	% 3
3	Submitted to Ankara University Öğrenci Ödevi	% 1
4	www.egitimhane.biz İnternet Kaynağı	% 1
5	acikerisim.erbakan.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
6	dspace.trakya.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
7	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 1
8	www.acarindex.com İnternet Kaynağı	% 1
9	sukrudorukkihl.meb.k12.tr İnternet Kaynağı	% 1